

Kerkenvisie Hoorn

2021 - 2022

Inhoud

Inleiding	4
Doelen van de kerkvisie	6
Vraagstukken in beeld	6
Rol gemeente	6
Contact en samenwerking	6
Anticiperen op ontwikkelingen	6
Afwegingen maken	7
Aanleiding	8
Flankerend beleid gemeente Hoorn	10
Erfgoedvisie	10
Platform Religieus Erfgoed	11
Binnenstadsvisie	13
Cultuurbeleid	13
Overig beleid	13
Proces	14
In gesprek met kerkeigenaren	14
De waarde van kerken voor de samenleving	14
De kerkenpaspoorten	17
Thema's	17
De rol van de gemeente	18
1. Kerkenloket	18
2. Bijeenkomst	21
3. Energiescans	22
Conclusie	23
De Kerkenpaspoorten	25
Bijlage (1) : Wat doen we al?	115
Interdisciplinaire benadering	115
Communicatie	115
Bijlage (2) : Wat zouden we nog kunnen doen?	116
De kerk als plek van samenkomst	116
Netwerk	116
Nevenactiviteiten, dubbelfuncties en herbestemming	116
Verduurzaming	116
Communicatie en onderwijs	117
Bronnen en colofon	119

Inleiding

Religieuze gebouwen nemen van oudsher een centrale positie in binnen de stad, het dorp of de wijk. Niet alleen als bouwwerk en als baken in het landschap, maar ook als organisatie in de samenleving vervulden de kerk, synagoge, tempel, kapel en moskee traditioneel een belangrijke rol; als we in deze kerkenvisie over 'kerk' spreken, bedoelen we alle religieuze gebouwen. Het is een plek waar gedoopt, getrouwd en gerouwd wordt, een plek van verbinding, een plek waar het diaconale werk plaatsvindt en die vrijwilligers aan zich bindt - een belangrijke maatschappelijke buurtfunctie. 'Vrijwel elke stad of dorp is tot stand gekomen rond kerken, bijna elke historische binnenstad bestaat uit een samenspel van verschillende kerkgebouwen. Dat kun je niet los zien van de identiteit van een stad of dorp,' aldus Pieter Meijers, afdeling Erfgoed. Daarom is het belangrijk dat we als gemeente een visie ontwikkelen op wat Hoorn met het religieus erfgoed wil in de toekomst, en hoe we dat doel gaan bereiken.

De positie van de kerk in de samenleving is de laatste decennia veranderd. Minder mensen gaan regelmatig naar de kerk, waardoor kerkgenootschappen hun maat-

schappelijke rol minder breed kunnen invullen en de kerkgebouwen te groot worden voor een prettige samenkomst. Kerken die van nature nevenactiviteiten organiseerden, breiden dit verder uit, andere kerken denken daar steeds meer over na, omdat gebouwen ondertussen wel regulier onderhoud vergen en gebruikt moeten worden om in goede staat te blijven. Mensen blijven gehecht aan de verschijning van het kerkgebouw in de wijk of het dorp. Daarom wordt steeds vaker gekeken naar de mogelijkheden voor herbestemming tot cultureel centrum, kantoor, hotel, huisartsenpraktijk of appartementencomplex. Toch zijn in het hele land al veel kerkgebouwen gesloopt, omdat ze leeg kwamen te staan.

In Hoorn bestaan er behoorlijke verschillen tussen de diverse religieuze gebouwen en hun eigenaren. Hoorn heeft tien religieuze rijksmonumenten, zes gemeentelijke monumenten en zes panden zonder beschermde status. Sommige kerken zitten nog regelmatig vol bezoekers, andere zijn al herbestemd, weer andere worstelen met teruglopende ledentallen en proberen het hoofd boven water te houden met verhuur van de ruimte voor culturele activiteiten. De situatie kan per kerk plotseling wijzigen als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen; denk bijvoorbeeld aan de gevolgen van het coronavirus.

Om goed op de telkens veranderende rol van kerken in te kunnen spelen, is het belangrijk te weten hoe de verschillende religieuze gebouwen en organisaties er voor staan en wat de verwachtingen en mogelijkheden zijn voor de komende tijd. Daarom is door de gemeente Hoorn een kerkenvisie opgesteld in samenspraak met kerkeigenaren en andere betrokken organisaties. In een kerkenvisie is informatie over alle religieuze gebouwen gebundeld en doet Hoorn uitspraken over de koers voor de komende jaren voor wat betreft de omgang met religieuze gebouwen.

De Grote Kerk met rondom het Kerkplein neemt een centrale positie in binnen de stad Hoorn. Foto: The Flying Dutchmen

Doelen van de kerkenvisie

De doelen van het opstellen van een Hoornse kerkenvisie zijn: de vraagstukken helder in beeld krijgen, kijken wat de gemeente kan doen, contact en samenwerking tussen betrokken partijen tot stand brengen, kunnen anticiperen op ontwikkelingen en betere afwegingen kunnen maken (financieel en juridisch).

VRAAGSTUKKEN IN BEELD

Het eerste doel is om de vraagstukken rondom religieuze gebouwen helder in beeld te krijgen. Het is belangrijk om van *alle* religieuze gebouwen te weten wat er speelt, niet alleen van de monumentale kerken. Daarmee kan Hoorn, op basis van goede informatie, bepalen welke acties er nodig zijn en welke kansen er voor het grijpen liggen. Zowel voor de gemeente als voor de kerkeneigenaren zelf.

ROL GEMEENTE

Vervolgens moet worden bepaald wat onze rol als gemeente binnen deze ontwikkelingen kan zijn. Natuurlijk is er sinds 1795 in Nederland een scheiding tussen kerk en staat, een gegeven waar Hoorn sterk aan hecht. De overheid bemoeit zich niet met kerkelijke zaken; een burgerlijke gemeente is, enkele uitzonderingen daargelaten, geen kerkeigenaar en zal dat ook niet worden. Met deze kerkenvisie wil Hoorn echter vanuit het publieke belang toch kijken wat de gemeente kan doen voor de gemeenschap en voor de kerkeigenaren om te voorkomen dat er gebouwen verdwijnen zonder dat daar goed over is nagedacht. Ook wil Hoorn stimuleren dat het religieus erfgoed op een goede manier benut blijft, waar nodig met nevenfuncties, door verduurzaming of door een herbestemming.

CONTACT EN SAMENWERKING

Doel van deze gemeentelijke kerkenvisie is tevens om contact en samenwerking tot stand te brengen en te verbeteren: tussen de kerken en gemeente Hoorn, tussen kerken onderling, tussen verschillende gemeentelijke afdelingen, maatschappelijke organisaties, culturele instellingen en andere geïnteresseerden.

ANTICIPEREN OP ONTWIKKELINGEN

Nu er overzicht is, kan Hoorn beter anticiperen op ontwikkelingen rondom de kerken. Daarmee wordt voorkomen dat er ad hoc gereageerd wordt op ontwikkelingen en de gemeente verrast wordt door een aanvraag voor een bestemmingswijziging, subsidie of sloopvergunning. Natuurlijk vraagt de omgang met religieuze gebouwen

altijd om maatwerk. Het is niet de bedoeling dat er in de kerkenvisie op voorhand veel wordt 'dichtgetimmerd'; sterk sturend beleid kan de flexibiliteit beperken. In deze kerkenvisie wil Hoorn *wél* intenties uitspreken, maar de gemeente wil niet op voorhand bepaalde functies of ontwikkelingen uitsluiten.

AFWEGINGEN MAKEN

Tot slot kan de kerkenvisie als basis dienen om afwegingen te maken over financiële vraagstukken, juridische vraagstukken, de positie van de kerk in de Hoornse samenleving en het behoud van (monumentale) kerkgebouwen.

De voormalige Doopsgezinde kerk aan het Ramen is al in 1995 herbestemd tot detailhandel, met op de begane grond bevindt zich een winkel en op de verdieping een kapsalon.

Aanleiding

Dat er kerken leeg komen te staan is niet verrassend, het zat er al een hele tijd aan te komen. Het CPB publiceerde in 2018 landelijke cijfers hierover: minder dan de helft (49 procent) van de bevolking van 15 jaar of ouder gaf aan tot een religieuze groep te behoren. De deelname aan religieuze diensten is in de loop van de tijd dan ook teruggelopen. In 1971 ging 37 procent van de bevolking regelmatig (minstens 1 keer per maand) naar een religieuze dienst, in 2017 was dit nog maar 16 procent. 78 procent van de bevolking ging zelden of nooit naar een religieuze dienst.

Die daling zorgt ervoor dat kerken fuseren of andere betalende activiteiten moeten aantrekken, zoals concerten en exposities. Een deel van de kerken komt leeg te staan. Met name die categorie baart zorgen, want wat gebeurt er met een lege kerk? Verwaarlozing, sloop en herbesteding hebben grote impact op de directe omge-

ving en betekenen vaak het verlies van bijzonder religieus vastgoed en de bijbehorende geschiedenissen. De kerkenvisie is één van de instrumenten die gemeenten helpt om zich samen met de kerkeigenaren voor te bereiden op de vragen die zich de komende jaren zullen aandienen. Het ministerie van OCW bood gemeenten in de periode 2019-2021 de mogelijkheid om financiële ondersteuning te krijgen bij het opstellen van een kerkenvisie.

Op verzoek van het Platform Religieus Erfgoed heeft Hoorn de kans gegrepen die vanuit het Rijk werd geboden. Binnen dit Platform werd al veel samengewerkt met en tussen kerken wier pand als gemeentelijk of rijksmonument beschermd werd, maar de vraagstukken die bij andere religieuze gebouwen speelden kende de gemeente niet of nauwelijks. De kerkenvisie was een goede aanleiding om met de kerkeigena-

ren en andere partijen in gesprek te gaan over hun problemen, de kansen die ze zien, de zwakke en sterke punten en hun visie op de toekomst.

Hoorn kent ook religieus erfgoed dat niet in deze kerkenvisie aan de orde komt, zoals kleine kapellen, begraafplaatsen of gedenktekens. Ook zijn er plekken die nu een religieuze functie hebben maar die niet oorspronkelijk als gebedshuis gebouwd zijn. De Marokkaanse moskee is hier een voorbeeld van. Bij de afbakening van het onderzoeksgebied heeft Hoorn er voor gekozen om alleen de panden mee te nemen die van oorsprong als gebedshuis gebouwd zijn en die voldoende omvang hebben zodat er sprake is van een dagelijkse gebruiksfunctie. De Diyanet Vakfi Moskee en het Foreestenhuis zijn de uitzonderingen op de regel. De eerste vanwege de toegevoegde koepel en de tweede omdat in deze voormalige patriciërswoning al in de vroege negentiende eeuw een officiële kerkzaal is opgetrokken.

Omdat de kerkenvisie een afspiegeling is van de religieuze samenleving in Hoorn, zijn ook de gebedshuizen van niet westerse geloofsgemeenschappen bezocht. De Turkse moskee aan de Vredehofstraat is hier een voorbeeld van.

Flankerend beleid

De kerkenvisie staat niet op zichzelf. Binnen de gemeente zijn er meerdere beleidsnota's die raken aan het vraagstuk rond religieuze gebouwen en hun gebruikers. Centraal in deze collegeperiode staat het Coalitieakkoord Hoorn 2018-2022. Het huidige coalitieakkoord zegt niet direct iets over religieus erfgoed, maar Hoorn wil een aantrekkelijke woonstad zijn, een economisch sterke stad, een duurzame stad én een levendige en gastvrije stad met hart voor cultuur en erfgoed. De kerken, die vaak het hart van de wijk, het dorp of de stad vormen, kunnen hier aan bijdragen. Denk bijvoorbeeld aan de verduurzaming van kerken, herbestemming van kerken en het stimuleren van (culturele) nevenactiviteiten in kerken.

ERFGOEDVISIE

De gemeentelijke Erfgoedvisie, getiteld *Erfgoed als fundament* (2017), laat zien dat Hoorn echt een erfgoedstad is, met meer dan achthonderd monumenten. Hoewel een relatief klein deel daarvan een religieuze functie heeft, spelen juist deze gebouwen een prominente rol. Er wordt in de Erfgoedvisie zelfs gesteld dat religie voor een groot deel het stadsbeeld van Hoorn heeft bepaald en daarom is het religieus verleden aangewezen tot één van de *verhalen van Hoorn*. Van kloosters tot de kermis die een christelijke oorsprong heeft; religie is lange tijd het cement van de samenleving geweest. Kerken en kapellen komen prominent naar voren in het silhouet van de stad maar ze bevatten ook tal van cultuurhistorische schatten als torens, klokken, carillons en orgels. Hoewel de stad al in 1572 protestant werd, bleven de dorpen Zwaag en Blokker katholiek, en dat is nu nog in de tradities in de dorpen terug te zien; Zwaag viert bijvoorbeeld uitbundig carnaval.

In de Erfgoedvisie wordt gepleit voor een integrale en actieve benadering van het religieus erfgoed. Hoorn wil dat monumenten waar mogelijk goed beleefbaar zijn en zoveel mogelijk opengesteld kunnen worden voor publiek. De gemeente betreft haar inwoners, jong en oud, bij het verleden van de stad, zodat zij door middel van erfgoed educatie hun lokale verleden leren waarderen. Ook voor de stadspromotie is het belangrijk om de verhalen van het religieus erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken. Hoorn werkt met diverse maatschappelijke partijen samen om dat voor elkaar te krijgen en stelt subsidie beschikbaar voor initiatieven om erfgoed beleefbaar te maken.

Hoorn heeft in haar erfgoedbeleid vastgelegd dat de ambities met betrekking tot het onderhoud en de verduurzaming van monumenten hoog liggen en dat de gemeente

herbestemmingsprocessen in een vroeg stadium goed wil begeleiden: 'Hoorn wil een actieve rol nemen bij het herbestemmen van religieus erfgoed, waarbij het karakter en de uitstraling behouden blijven.' Doordat bijvoorbeeld in de Grote Kerk een hotel gerealiseerd wordt, blijft het gebouw behouden en blijft het mogelijk om dit monument te bezoeken. Team Erfgoed heeft een grote rol gehad in het initiëren van deze herbestemming.

PLATFORM RELIGIEUS ERFGOED

Ook het Platform Religieus Erfgoed wordt genoemd in het erfgoedbeleid; dit platform is immers een belangrijke gesprekspartner van de gemeente als het gaat over het religieus erfgoed. In het platform worden afspraken gemaakt over het geza-

Religieus erfgoed bepaalt voor een groot deel het silhouet van Hoorn. Eens per jaar wordt dit silhouet verrijkt door de attracties van de Hoornse kermis die ook een christelijke oorsprong heeft. Foto: Calips CC BY-SA3.0 (wikicommons)

menlijk organiseren van activiteiten om meer bezoekers te trekken, het openstellen van kerkgebouwen en mogelijke samenwerkingsverbanden om de exploitatie en het onderhoud betaalbaar te houden.

BINNENSTADSVISIE

Ook in de Hoornse Binnenstadsvisie van 2016 is het religieus erfgoed onder de aandacht gebracht: 'Het is zaak dat het religieus erfgoed behouden blijft voor de stad en een functie krijgt die past bij het karakter en de historie van de betreffende gebouwen. Daarbij moet ook aandacht zijn voor de bereikbaarheid van het (religieus) erfgoed.' Omdat dit soort kerkgebouwen een zwaarwegend belang voor de stad vertegenwoordigen, zijn de architectuur, respect voor het gebouw en het religieuze verleden uitgangspunt bij het zoeken naar nieuwe functies.

CULTUURBELEID

In het Hoornse cultuurbeleid zoals dat is omschreven in de nota *Hoorn, haven voor creativiteit. Uitgangspunten van cultuurbeleid 2012-2020*, wordt religieus erfgoed niet expliciet genoemd. Wel is een ambitie om cultuur te verbinden met andere domeinen, en juist binnen het kader van de kerkensvisie is dat ook gebeurd. De kernwoorden binnen het cultuurbeleid zijn: ontdekken, ontmoeten, ontwikkelen en ontsluiten. Bij die termen kunnen we binnen de kerkensvisie goed aansluiten. Bovendien zien we dat kerken steeds meer gebruikt wordt als cultureel centrum en daardoor krijgt team Kunst & Cultuur ook steeds meer met religieus erfgoed te maken.

OVERIG BELEID

Er zijn geen andere beleidsstukken waarin religieus erfgoed expliciet wordt genoemd. De kerkensvisie kan echter aanleiding zijn om het onderwerp een plek te geven in beleid van andere vakgebieden. Hierbij wordt met name gedacht aan uitgangspunten voor beleid op het gebied van duurzaamheid, waarover contact is met Puur Hoorn.

De Blokker in Blokker opengesteld tijdens Open Monumentendag, dit is één van de manieren om religieus erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken voor het grote publiek. Foto: Marcel Rob

Proces

Een kerkvisie gaat in de eerste plaats over de (voormalige) religieuze gebouwen en de mensen die daar dag in dag uit bij betrokken zijn. Daarom is Hoorn voor het opstellen van de kerkvisie begonnen met de vraag: waar hebben we het exact over? Over welke gebouwen gaat het precies, en met welke mensen hebben we te maken, hoe functioneren de besturen en hoe zijn de kerkgemeenschappen georganiseerd? Eerst zijn gegevens verzameld en is een vragenlijst naar alle kerkeigenaren gestuurd, om de feiten op een rij te krijgen.

IN GESPREK MET KERKEIGENAREN

Bij de gesprekken met de kerkeigenaren of de direct betrokkenen die daar op volgden, kwamen allerlei onderwerpen aan bod, zoals het kerkbezoek, onderhoud, duurzaamheid, vrijwilligers, financiële omstandigheden, de organisatiestructuur, samenwerking met andere religieuze organisaties en culturele instellingen, nevenactiviteiten en voorziene ontwikkelingen in de nabije toekomst. De uitkomsten van de gesprekken waren heel divers. Bij sommige kerken ging het vooral over de geloofsgemeenschap die kleiner wordt. Hoe om te gaan met de kerken als we ze straks niet meer kunnen onderhouden? Andere kerkgenootschappen hadden al heel concrete plannen voor de toekomst. Er waren ook kerken waar geen sprake was van een afname van het ledenaantal. Bij kerken die al herbestemd waren, ging het soms over pijn uit het verleden. Zo vertelde een voormalig lid van de ene kerk dat er echt een gat in de wijk geslagen was toen de kerk gesloten werd, terwijl over een andere kerk werd gezegd: 'Wij zien onszelf als één van de kerken waar altijd gekerkt zal worden.'

Ook kwamen thema's als vrijwilligerswerk, verduurzaming, samenwerking, concurrentie en parkeren uitgebreid ter sprake. Gezamenlijk hebben de gesprekken geleid tot een goed inzicht in het reilen en zeilen in de kerken van Hoorn.

DE WAARDE VAN KERKEN VOOR DE SAMENLEVING

Op basis van het vooronderzoek en de gesprekken zijn de waarden van de totale collectie van religieuze gebouwen voor de gemeente Hoorn benoemd. De betekenis van de kerken zit in diverse aspecten:

- **Sociaal-maatschappelijke waarde:** de kerk als centrum van een gemeenschap van kerkgangers, bestuurders, buurtbewoners, vrijwilligers, gelijkgestemden, hulpzoekenden;

- **Stedenbouwkundige waarde:** de kerk als silhouet in de stad, als markering in het stedenbouwkundig patroon, vaak in samenhang met bijgebouwen en kerkhof of kerktuin;
- **Architectuurhistorische waarde:** de kerk als bijzonder, vaak monumentaal gebouw dat bijdraagt aan de omgevingskwaliteit van Hoorn;
- **Interieurwaarde:** de waarde van het interieur, de ruimtelijkheid, de nagelvaste interieurelementen en de orgels, kunstwerken en het kerkmeubilair;
- **Identiteitsbepalend:** de kerken als kenmerkende elementen voor Hoorn, Blokker en Zwaag; aan de kerk zie je waar je bent, het is een herkenningspunt (het gevoel van thuiskomen);

De kerk van Zwaag vormt als bijzonder monumentaal gebouw een herkenningspunt aan het dorpslint en het centrum van de gemeenschap. Foto: MOOI NH

- *Illustratie van historische en actuele verhalen van de stad, de immateriële waarde:* de kerk als afspiegeling van de samenleving, met een grote diversiteit aan geloofsgemeenschappen, de kerk als plek waar veel gebeurd is, waar zich de verhalen van de stad afspeelden; locatie van bruiloften, dopen en begrafenissen, maar ook van memorabele concerten, exposities en ontmoetingen. De kerk als tweede thuis, waar generaties lang ook door de gemeenschap in is geïnvesteerd en daarmee 'gemeenschappelijk bezit' is geworden.

DE KERKENPASPOORTEN

Van elke kerk is een 'kerkenpaspoort' opgesteld, dat in één oogopslag inzichtelijk maakt om wat voor kerk het gaat, hoe de kerk gebruikt wordt en wat de toekomstperspectieven zijn. De kerkenpaspoorten zijn als bijlage aan deze visie toegevoegd. In ieder kerkenpaspoort is een analyse van sterke en zwakke punten en kansen en zorgen opgenomen.

De paspoorten kunnen dienen als onderlegger voor de gesprekken tussen de gemeente, kerkeigenaren, initiatiefnemers en eventuele andere stakeholders. Ze zijn bedoeld als dynamische documenten, die in de loop der jaren geactualiseerd kunnen worden en die het mogelijk maken om beter te kunnen anticiperen op ontwikkelingen rondom de kerken.

THEMA'S

Door alle kerkenpaspoorten in samenhang te bekijken en analyseren, werden de meest prangende thema's duidelijk. Zo hebben we zicht gekregen op de kansen die zich voordoen en de zorgen van de kerkeigenaren, maar ook op de vraagstukken die de komende jaren naar verwachting aan de orde zullen komen. Deze thema's en vraagstukken zijn in een werksessie met collega's van verschillende gemeentelijke afdelingen besproken en aangescherpt.

De thema's vormen de bouwstenen voor de kerkvisie van Hoorn. We hebben ze vertaald in ambities en concrete actiepunten die de gemeente zichzelf stelt. Zo zorgen we ervoor dat de kerkvisie een vervolg krijgt in de gemeentelijke organisatie en in de gemeenschap. Omdat we een praktisch vervolg willen geven aan de kerkvisie, is deze door het college van Burgemeester en Wethouders vastgesteld.

De Sint Martinuskerk in Zwaag is een gebouw met hoge esthetische waarde op elk schaalniveau zowel in het exterieur als in het interieur.

De rol van de gemeente

Uit de gesprekken en het onderzoek naar de religieuze gebouwen is duidelijk geworden dat de gemeente een aantal extra dingen kan en wil doen om bij te dragen aan een goede toekomst voor ons religieus erfgoed. Het publieke belang van religieus erfgoed is vanwege de eerder genoemde waarden voor de inwoners van Hoorn omvangrijker dan het belang van de kerkeigenaar of de betrokken gemeenschap alleen. Dat publieke belang is voor ons als gemeente reden om te onderzoeken hoe we kunnen bijdragen aan het behoud, het (multifunctioneel) gebruik en waar nodig aan een gezonde, lange termijn herbestemming van het religieus erfgoed.

Van alle ideeën die gedurende het proces van de totstandkoming van de kerkenvisie zijn geopperd, heeft het gemeentebestuur besloten er drie op korte termijn uit te voeren. De andere ideeën, die in de bijlage zijn opgenomen, blijken op dit moment niet haalbaar of niet wenselijk, maar onthouden we voor het geval zich (financiële) middelen en mogelijkheden aandienen waardoor ze alsnog uitgevoerd zouden kunnen worden. Gemeente Hoorn zou bijvoorbeeld aanspraak kunnen maken op het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds (EHDF). Dit nieuwe fonds van de provincie Noord-Holland stelt middelen beschikbaar voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving en het versterken van de culturele en maatschappelijke sector. Ook zet de provincie in op het versterken van maatschappelijke netwerken, onder meer via activiteiten die eenzaamheid onder ouderen en jongeren terugdringen. Tevens bestaat de mogelijkheid om een beroep te doen op het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten voor herbestemming, restauratie of verduurzaming van monumentale religieuze gebouwen.

1. KERKENLOKET

Op de gemeentelijke website komt een pagina 'kerkenloket' met informatie over religieus erfgoed. Via een contactformulier kunnen directe vragen gesteld worden aan de gemeente. Een toegewezen ambtenaar zal namens de gemeente dit kerkenloket beheren en kan vragen beantwoorden of doorsturen naar de relevante gemeentelijke afdeling. Hij/zij kan het netwerk onderhouden met de kerkeigenaren en de collega's van andere afdelingen, als spil in de organisatie om een interdisciplinaire werkwijze te stimuleren. Erfgoed biedt aan om dit voor een proefperiode te beheren. Op basis van de binnengekomen vragen kan worden bepaald of het nodig is dat een ander dit overneemt of medebeheerder wordt. De afdeling dienstverlening wordt bij dit initiatief betrokken.

De Blokker in Blokker is een goed voorbeeld van een herbestemde kerk in Hoorn. De kerk is ingericht als kantoorruimte en heeft daarnaast enkele vergaderruimten om te verhuren.

Foto: Benno Ellerbroek

AANLEIDING

In vrijwel alle gesprekken met de kerkeigenaren kwam hetzelfde aandachtspunt naar voren: kerkeigenaren vinden het lastig om de gemeente te benaderen, ze vragen de gemeente om te werken aan de benaderbaarheid. Het menselijk gezicht van de gemeente en een bundeling van de kennis over de religieuze wereld in één loket dat bemenst wordt door één of enkele medewerkers, vergroot de benaderbaarheid van de gemeente. Het kan tegelijkertijd helpen om actuele ontwikkelingen zeer vroeg op het spoor te komen, zodat processen goed kunnen worden begeleid en ook sociaal-maatschappelijke of financiële vragen kunnen worden beantwoord. Daarmee

krijgt de gemeente ook beter zicht op de ontwikkelingen en worden we minder vaak verrast door plannen voor sloop, restauratie of herbestemming.

INTERDISCIPLINAIR WERKEN

Ook is gebleken dat het onderwerp 'kerken' diverse gemeentelijke teams aangaat. Erfgoed, vergunningen en handhaving, ruimtelijke ordening, kunst en cultuur, stedenbouw, toerisme, communicatie: allemaal hebben ze regelmatig te maken met de kerken van Hoorn. Voor een afgewogen antwoord op vragen over kerken moeten vaak meerdere teams geraadpleegd worden. Goede afstemming is dan essentieel en draagt bij aan een plezierige samenwerking met de kerkeigenaren. De ambtenaar die het kerkenloket bemenst, wordt verantwoordelijk voor de interne afstemming over vragen over kerken.

HERBESTEMMING EN NEVENFUNCTIES

Kerken organiseren veel verschillende succesvolle nevenactiviteiten; naast kerkfuncties zijn er ook andere mogelijkheden om de buurtfunctie te kunnen laten voortbestaan. Hoorn kent bovendien ook veel voorbeelden van geslaagde herbestemmingen van kerken. De mogelijkheden om nevenfuncties of herbestemmingen mogelijk te maken in een kerkgebouw hangen samen met de waarden van een kerk; bij hoge interieurwaarden zijn er andere mogelijkheden dan bij een kerk met voornamelijk stedenbouwkundige waarde. Het is belangrijk dat ook de sociaal-maatschappelijke waarde bij een herbestemming meegewogen wordt.

De gemeente probeert waar mogelijk mee te denken over mogelijke nevenactiviteiten en dubbelfuncties die een kerk kan inzetten om de religieuze rol te kunnen voortzetten. Als een kerk toch leeg komt te staan, streeft de gemeente naar een passende nieuwe functie zodat de kerk een betekenisvolle toekomst kan krijgen. De gemeente zet in op goede begeleiding van herbestemmingen die recht doen aan de maatschappelijke, stedenbouwkundige, architectuurhistorische en immateriële waarden en die uitgevoerd kunnen worden op basis van een gezond exploitatiemodel. De gemeente wil meedenken over het meest geschikte programma en kan bemiddelen in de culturele profilering binnen het gehele veld van culturele instellingen.

De medewerker van het kerkenloket kan naar aanleiding van de situatie maatwerk organiseren door collega's van de meest relevante teams te betrekken en een vooroverleg te organiseren. Over het algemeen zullen in elk geval erfgoed, de wijkcoördinator en ruimtelijke ordening ingeschakeld worden bij een dergelijke vraag.

2. BIJEENKOMST

In 2022 wordt een bijeenkomst georganiseerd voor alle betrokkenen bij (monumentale en niet monumentale) kerken en de gemeente. Doel is het netwerk te versterken, om over centrale vraagstukken met elkaar in gesprek te gaan en mogelijk collectieve oplossingen te onderzoeken. Thema's zijn onder meer verduurzaming en multifunctioneel gebruik van religieus erfgoed.

AANLEIDING

Uit de gesprekken is gebleken dat kerkbesturen tegenwoordig genoodzaakt zijn om naast de religieuze activiteiten ook nevenactiviteiten te ontwikkelen. Met multifunctioneel gebruik kunnen zij in het onderhoud van de kerk voorzien. Om nevenactiviteiten te kunnen ontwikkelen is een goed netwerk in de stad onmisbaar.

Hoorn kent al het Platform Religieus Erfgoed, waarbinnen de gemeente en alle monumentale kerken regelmatig overleg met elkaar hebben, maar wil het netwerk vergroten en verstevigen. De gemeente Hoorn kan de connectie leggen tussen diverse partijen die met de kerkgemeenschappen verbonden zijn. Bovendien vindt Hoorn het belangrijk dat kerken onderling kennis en ervaring uitwisselen en dat kerkeigenaren makkelijker in contact kunnen komen met relevante medewerkers van de gemeente.

Ondanks dat de Heilige Engelbewaarderskerk niet meer religieus in gebruik is, vervult deze kerk nog steeds een sociaal-maatschappelijke functie door het gebruik als uitvaartcentrum. Foto: MOOI NH

3. ENERGIESCANS

De gemeente biedt alle kerken uit de kerkvisie een Energiescan of Advies op Maat aan op basis van matching: de kerkeigenaar draagt zelf een deel van de kosten bij. De gemeente faciliteert de scan en draagt financieel bij. De scan maakt inzichtelijk wat de duurzaamheid status is van de kerken en welke mogelijke verduurzamingsmaatregelen er kunnen worden genomen. Ook maakt deze inzichtelijk op welke duurzaamheid subsidieregelingen kerken aanspraak kunnen maken. Het programma Duurzame Stad wordt hier bij betrokken.

Alle kerken die dat willen krijgen een gesprek met de gemeente over wensen en mogelijkheden op het gebied van duurzaamheid. Daarbij kijkt de gemeente naar de huidige situatie, de wensen van de eigenaar, de kansen voor verduurzaming en wat dit financieel zou betekenen.

AANLEIDING

Veel kerken zijn bezig met het duurzaamheidsvraagstuk. Omdat het verwarmen van een kerkgebouw bijzonder moeilijk kan zijn, drukt de energierekening onevenredig zwaar op de begroting bij de meeste kerken. Een onderzoek naar het huidige energieverbruik en de mogelijkheden om te isoleren of op andere manieren het energieverbruik te reduceren (een energiescan) kan helpen de exploitatie te verbeteren. Binnen het duurzaamheidsvraagstuk kunnen er echter ook andere onderwerpen aan bod komen, zoals het opwekken van hernieuwbare energie, waterverbruik, afvalscheiding en circulariteit.

Mede dankzij de gesprekken met de kerkeigenaren en -bestuurders heeft de gemeente Hoorn haar informatie nu goed op orde als het gaat om de religieuze gebouwen in Hoorn. Het netwerk met de kerkgenootschappen is uitgebreid en verstevigd en eigenaren en andere betrokkenen weten de gemeente te vinden als er vragen of zorgen zijn. Ook is Hoorn beter voorbereid op ontwikkelingen rond het religieus erfgoed voor de komende jaren. De kerkvisie zal geregeld geactualiseerd moeten worden, maar nu de contacten gelegd en verstevigd zijn, zal dat makkelijker gaan. De basis is op orde.

Binnen de gemeentelijke organisatie is in het kader van de kerkvisie contact gelegd tussen de verschillende teams, waardoor de basis verstevigd is om kennis over religieuze gebouwen ook in de toekomst vaker uit te wisselen. Daarmee anticiperen we beter op actuele ontwikkelingen rond religieuze gebouwen.

Wij kunnen als gemeente een coördinerende, faciliterende en stimulerende rol spelen in het veld van het religieus erfgoed. Het publieke belang van het religieus erfgoed voor de inwoners van Hoorn is groot genoeg om hier budget en menskracht voor vrij te maken. De kerken van Hoorn zijn medebepalend voor onze identiteit, voor wie we als stad zijn en daarom wil de gemeente bijdragen aan een goede toekomst voor het religieus erfgoed.

De Grote Kerk in Hoorn wordt getransformeerd tot hotel-restaurant. Verduurzaming mét behoud van monumentale waarden speelt hierbij een belangrijke rol. De buitenunits voor de verwarmingsinstallatie worden bijvoorbeeld in de kerktoeren geplaatst, zodat deze het aangezicht van de kerk niet ontsieren.

Foto: Niels Ursem

De Kerkenpaspoorten

Van alle kerken uit dit onderzoek is een kerkenpaspoort gemaakt. De kerkenpaspoorten geven in één oogopslag een beeld van de kerk. Ze bevatten de belangrijkste feitelijke informatie, zoals het bouwjaar en de architect, maar ook informatie over het gebruik, de bouwkundige staat en de toekomstperspectieven voor het gebouw. De informatie is verzameld door middel van enquêtes, gesprekken en (archieff) onderzoek. Ook is van iedere kerk een analyse gemaakt van de sterke en zwakke punten, de bedreigingen en de kansen. Dit geeft voor iedere kerk inzicht in de stand van zaken, de vraagstukken die zich voordoen en de kansen.

De kerkenpaspoorten dienen als basis voor gesprekken tussen de gemeente, de kerk-eigenaren en/of andere belanghebbenden als er ontwikkelingen verwacht worden of al gaande zijn rond een kerk. Om ze de komende jaren daadwerkelijk op die manier te kunnen blijven gebruiken, is het zaak de paspoorten geregeld te actualiseren.

1. Doopsgezinde kerk	12. Nieuw Apostolische kerk
2. Kerkzaal Remonstrantse Kerk Foreestenhuis	13. Lutherse kerk
3. Dorpskerk Blokker	14. Oosterkerk
4. Het octaaf	15. Eikstraatkerk
5. Maartenskerk	16. Heilige Engelbewaarderskerk
6. Koepelkerk	17. Noorderkerk
7. Heilige Martinus kerk	18. St. Michaëlkerk
8. Lourdeskapel	19. Grote kerk
9. Dyianet Vakfi Moskee	20. Nieuwe Rooms-Katholieke St. Michaëlkerk
10. Koninkrijkszaal	21. Ceciliakapel
11. Het Apostolisch Genootschap	22. Mariakapel

Kerken domineren al enkele eeuwen het beeld van de stad Hoorn en haar omliggende dorpen. Door het opstellen van een Kerkensie met bijbehorende Kerkenpaspoorten worden de bedreigingen en kansen van iedere kerk inzichtelijk gemaakt. Deze analyses vormen een goede basis om samen verder te bouwen aan de toekomst van kerken. Foto: MOOI NH

01

DOOPSGEZINDE KERK

(Action - locatie Hoorn)

Gebouw

Adres	Ramen 31, 1621EK Hoorn
Hoofddatering	1865
Monumentenstatus	Gemeentelijk monument
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (detailhandel), dubbelbestemming (waarde archeologie en beschermd stadsgezicht).
Architect	Hendrik Linse
Denominatie	Doopsgezinde Broederschap
Eigenaar	Segesta Wonen
Bouwkundige staat	Redelijk, de voormalige Doopsgezinde kerk is in 1995 verbouwd, waarbij een verdiepingvloer de ruimte in een begane grond en een verdieping opdeelt. Verduurzaming heeft nog niet plaatsgevonden.

Gebruik

Hoofd functie	Winkel en kapsalon
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	n.v.t.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitpl	n.v.t.
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	n.v.t.
Voorzieningen	n.v.t.

Omgeving

Groen	Nee
Kerkhof	Nee
Parkeren	Parkeren in de binnenstad
Ensemble	n.v.t.

Er zijn enkele waardevolle nagelvaste interieur-elementen aanwezig zoals stukwerkornamenten en pilasters.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Nee
Religieuze waarde	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Er zijn enkele waardevolle nagelvaste interieurelementen aanwezig zoals stukwerkornamenten en pilasters. De rest van het interieur is geheel gewijzigd.
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Ja, als winkelruimte
Toekomstperspectief	Verhuur van winkelruimte
Duurzaamheidsambities	Onbekend
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Onbekend

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Monumentaal exterieur.
- Flexibel in te richten interieur.
- Openbaar toegankelijk.

AANDACHTSPUNTEN

- Door opsplitsing in twee verdiepingen is de ruimtelijkheid van de kerk verdwenen.

KANSEN

- Geen

ZORGEN

- Geen

02

KERKZAAL REMONSTRANTSE KERK

(Foreestenhuis)

Gebouw

Adres	Grote Oost 43, 1621 BR Hoorn
Hoofddatering	1724
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22365
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (gemengd), dubbelbestemming (archeologie en beschermd stadsgezicht).
Architect	Onbekend
Denominatie	Remonstrantse Broederschap en Doopsgezinde Broederschap
Eigenaar	Doopsgezinde Remonstrantse Gemeente Hoorn
Bouwkundige staat	Goed

Gebruik

Hoofdfunctie	Kerk en kantoor
Religieus gebruik	Kerkdiensten, koorrepetities, uitvaarten
Verhuur	Regelmatig
Nevenactiviteiten	Verhuur van kantoorruimtes en verhuur van de zaal voor lezingen, muziekuitvoeringen, feesten, Open Monumentendag, daklozenlunches en radio-uitzendingen.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	85/35
Vrijwilligers	80

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	75/85
Banken/stoelen	Tot maximaal 95 losse stoelen
Nevenruimten	Vergaderruimtes en zeven kantoorruimtes.
Voorzieningen	Toiletten, mindervalidenlift en -toilet, keuken, beamer, wifi.

Omgeving

Groen	Bijbelse tuin, een siertuin met plantensoorten die een relatie hebben tot de Bijbelse geschiedenis.
Kerkhof	Nee
Parkeren	Parkeren in de binnenstad.
Ensemble	n.v.t.
Overig	n.v.t.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Nee, het Foreestenhuis is gebouwd als patriciërswooning, de kerkzaal is in een later stadium gerealiseerd.
In gebruik als kerk	Ja, sinds 1802
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Het exterieur is niet herkenbaar als kerk, de kerkzaal is wel herkenbaar als gebedsruimte.
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, orgel van H. Knipscheer uit 1856.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol:	De kerk heeft een maatschappelijke rol als gebeds- en cultuurhuis.
Toekomstperspectief:	In de komende 10-15 jaar zal het Foreestenhuis naar verwachting in gebruik blijven als kerk en cultuurhuis. Daarnaast is er de mogelijkheid om na een verbouwing nog meer kantoorruimtes te verhuren.
Duurzaamheidsambities:	Er zijn nog geen concrete plannen voor verduurzaming. Er wordt gedacht aan zonnepanelen en isolatiebeglazing.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Veel gebruiksmogelijkheden.
- Bijzondere stadstuin.

AANDACHTSPUNTEN

- Uitbreidingsmogelijkheden afhankelijk van brandveiligheid.

KANSEN

- Uitbreidingsmogelijkheden voor kantoorgelegenheden binnen het bestaande volume.
- Mogelijkheden voor alternatief gebruik van het pand.

ZORGEN

- Vrijwilligers zijn steeds moeilijker te vinden, vooral voor intensieve bestuursfuncties.
- Kerken beconcurreren elkaar onbedoeld, omdat meerdere kerken aan zaalverhuur doen. Dit speelt vooral wanneer er commerciële partijen in kerken terecht komen.

03

NEDERLANDS HERVORMDE KERK

(Dorpskerk Blokker)

Gebouw

Adres	Westblokker 105, 1695 AC Blokker
Hoofddatering	Eerste kerk 15e eeuw. Herbouw van het grootste gedeelte van de kerk in 1830.
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22616/ toren 22617
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie).
Architect	Onbekend
Denominatie	Protestantse Gemeente Hoorn-Zwaag-Blokker
Eigenaar	Kerkvoogdij van de N.H. Gemeente Blokker. De kerktoren is in bezit van gemeente Hoorn.
Bouwkundige staat	Goed, de toren is in 2019 gerestaureerd. Er zijn geen verduurzamingsmaatregelen getroffen. Voor de komende periode staan de volgende werkzaamheden gepland: onderhoud kerkvloer, buitenschilderwerk, herstel kerkbanken, vervangen dakpannen.

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Erediensten, koorrepetities, huwelijken, uitvaarten
Verhuur	Regelmatig voor vergaderingen, bijeenkomsten, Open Monumentendag, jaarmarkten

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	1.800/50
Vrijwilligers	15-20

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	160/120
Banken/stoelen	70/50
Nevenruimten	Ontmoetingsruimte, vergaderruimte
Voorzieningen	Toiletten en keuken
Opmerkingen	Er is behoefte aan geluidsisolatie tussen de drie ruimtes die de kerk bevat.

Omgeving

Groen	Tuin aan de zuid- en oostzijde.
Kerkhof	Kerkhof aan de noordzijde.
Parkeren	In de omgeving; in de straat en het nabijgelegen winkelcentrum.
Ensemble	Met de kosterswoning (dienstwoning)

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, orgel met Hoofdwerk en Bovenwerk. In 1871 gemaakt door L. Ympa. Onderdeel van het monument.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	De Dorpskerk van Blokker heeft een maatschappelijke rol vanwege haar functie voor de eredienst en omdat het een gebouw is waar de bewoners van Blokker voor andere doeleinden bijeenkomen. Ook wordt de kerk verhuurd voor kleine evenementen.
Toekomstperspectief kerk	Er wordt door het kerkbestuur teruggang van kerkbezoekers verwacht, daarom zullen de nevenactiviteiten steeds belangrijker worden als inkomstenbron. Er zijn geen plannen voor vaste verhuur of verkoop van de kerk.
Duurzaamheidsambities	Er zijn geen duurzaamheidsambities, omdat er geen budget is voor grote verbouwingen.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Onderdeel van de PKN-koepel.
- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Centrumfunctie.
- Goede bereikbaarheid.
- Toren als baken.

AANDACHTSPUNTEN

- De hoge monumentale waarden stellen zorgvuldigheidseisen aan mogelijke herbestemming.

KANSEN

- Culturele functie voor Blokker.

ZORGEN

- De continuïteit is afhankelijk van vrijwilligers.
- Het aantal leden neemt af (toekomstige fusie is een mogelijkheid).
- Het bestuur maakt zich zorgen over de verhuurbaarheid van de kerk voor nevenactiviteiten.
- (Onbedoelde) concurrentie van andere locaties in het dorp.

04 HET OCTAAF

Gebouw

Adres	J.D. Pollstraat 1, 1623 LM Hoorn
Hoofddatering	1968
Monumentenstatus	Geen
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie 2).
Architect	J. Ruitenbeek
Denominatie	Protestantse Gemeente Hoorn-Zwaag-Blokker
Eigenaar	Protestantse Gemeente Hoorn-Zwaag-Blokker
Bouwkundige staat	Goed, in het interieur van de kerkzaal is in 2019 groot onderhoud gepleegd.

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Erediensten, huwelijken, uitvaarten
Verhuur	Incidenteel
Nevenactiviteiten	Bijeenkomsten, vergaderingen, concerten (door en voor de kerk) en culturele activiteiten (muziek, lezingen e.d.)

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	1.800/125
Vrijwilligers	175

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	360 /200
Banken/stoelen	50/100
Nevenruimten	Voor- en achterzaal, consistorie, kantoor, kelder, garage
Voorzieningen	Keuken, toiletten, mindervalidentoiletten, geluids- en beamerinstallatie, overdekte fietsenstalling

Omgeving

Groen	Tuin aan de voorzijde van de kerk.
Kerkhof	Nee
Parkeren	13 parkeerplaatsen op eigen terrein en parkeren in de omgeving.
Ensemble	n.v.t.

Het ledenaantal neemt af, maar er zijn geen plannen voor vaste verhuur of verkoop.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Nee
Orgel	Ja, in 1968 gebouwd door de firma Van den Berg & Wendt.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Het gebouw heeft een maatschappelijke rol als kerk.
Toekomstperspectief kerk	Het ledenaantal neemt af, maar er zijn geen plannen voor vaste verhuur of verkoop.
Duurzaamheidsambities	Er zijn geen concrete plannen voor verduurzaming, maar de hoogte van de stookkosten wordt wel als een probleem ervaren.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Goede bereikbaarheid.
- Beeldbepalende ligging in de bocht.
- Goede bouwkundige staat.
- Plattegrond biedt veel kansen voor nevenactiviteiten.

AANDACHTSPUNTEN

- De kerkzaal is te groot voor de gemeenschap.
- Openstelling is afhankelijk van koster of vrijwilligers.
- Hoge stookkosten.

KANSEN

- Bouwfysische mogelijkheden voor verduurzaming.
- Voldoende ruimte voor nevenactiviteiten.
- Gunstige ligging met voldoende parkeermogelijkheden.
- Het Octaaf grenst aan een grote ontwikkelingslocatie; de IKEC (Integraal Kind en Expertise Centrum). Dit biedt kansen in het geval de kerk leeg zou komen te staan.

ZORGEN

- Door de terugloop van het ledenaantal van de Protestantse Gemeente wordt de kerk te groot voor de gemeenschap.

05

MAARTENSKERK

(Dorpskerk Zwaag)

Gebouw

Adres	Kerkelaan 8, 1689 EA Zwaag
Hoofddatering	Toren omstreeks 1460, kerk omstreeks 1560
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22620 (kerk) /22621 (toren)
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie).

Architect	Onbekend
Denominatie	Protestantse Gemeente Hoorn-Zwaag-Blokker
Eigenaar	Protestantse Gemeente Hoorn-Zwaag-Blokker
Bouwkundige staat	Goed, de toren is in 2019 gerestaureerd.

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Erediensten, koorrepetities, huwelijken, uitvaarten.
Verhuur	Regelmatig.
Nevenactiviteiten	Open Monumentendag, concerten, bijeenkomsten, vergaderingen, lezingen en muziekrepetities, fotoarchief van de historische vereniging.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	1.800/50
Vrijwilligers	175

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	180/180
Banken/stoelen	180 stoelen
Nevenruimten	Ontmoetingsruimte, vergaderruimte, consistorie.
Voorzieningen	Toilet, keuken

Omgeving

Groen	Ligging in een groene zone in het stedelijk gebied.
Kerkhof	Gemeentelijke begraafplaats
Parkeren	In de directe omgeving.
Ensemble	Met de kosterswoning (dienstwoning).

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, een tweeklaviersorgel in 1881 gemaakt door L. van Dam en Zonen, onderdeel van het monument.

Het gebouw heeft een maatschappelijke rol als kerk en als cultureel centrum.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Het gebouw heeft een maatschappelijke rol als kerk en als cultureel centrum.
Toekomstperspectief kerk	Er zijn plannen om de kerk nog meer voor nevenactiviteiten te verhuren, Stichting Behoud Hervormde Kerk Zwaag speelt hierin een belangrijke rol. Er zijn geen plannen voor vaste verhuur of verkoop.
Duurzaamheidsambities	Er zijn geen concrete plannen voor verduurzaming, maar de stookkosten zijn wel een zorg.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Goede organisatie van nevenactiviteiten door de stichting.
- Beeldbepalende positie.
- Ligging in een groene zone in het stedelijk gebied.

AANDACHTSPUNTEN

- Openstelling is afhankelijk van vrijwilligers.
- Hoge stookkosten.

KANSEN

- Culturele functie voor Zwaag.

ZORGEN

- De terugloop van het ledenaantal van de Protestantse Gemeente.

06

HEILIGEN CYRIACUS EN FRANCISCUSKERK

(Koepelkerk)

Gebouw

Adres	Grote Noord 15, 1621 KD Hoorn
Hoofddatering	1879-1882
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	333537
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie en beschermd stadsgezicht).
Architect	A.C. Bleijs
Denominatie	Rooms-Katholieke kerk
Eigenaar	R.K. Parochie Heilige Matteüs
Bouwkundige staat	Goed

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Erediensten, uitvaarten, trouwerijen, kooroptredens en orgelconcerten.
Verhuur	Incidenteel, de verhuurmogelijkheden zijn beperkt door het beleid van het Bisdom.
Nevenactiviteiten	Open Monumentendag, rondleidingen, educatieve activiteiten, exposities, boekenmarkten, goede doelenmarkt, culturele activiteiten zoals optredens van de stadsorganist.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	14.739/150
Vrijwilligers	450

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	675/650
Banken/stoelen	650 plaatsen in de banken
Nevenruimten	Stiltecentrum, sacristie, jeugdthonk, koorzolder, zijgalerijen.
Voorzieningen	Toiletten, koffie-pantry.

Omgeving

Groen	Nee
Kerkhof	Nee
Parkeren	In omgeving; aan weerszijden van de Kerkelaan.
Ensemble	Met het aangebouwde parochiecentrum De Drie Tulpen.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, in 1883 gemaakt door M. Maarschalkerweerd met gebruikmaking van enig ouder pijpwerk (vroeg 19e-eeuws).

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	De Koepelkerk heeft een maatschappelijke rol als kerk en als openbaar toegankelijk religieus erfgoed in de binnenstad van Hoorn. Daarnaast heeft de kerk een maatschappelijke rol vanwege de culturele en educatieve activiteiten die er georganiseerd worden.
Toekomstperspectief	Naar verwachting zal de Rooms-Katholieke parochie Hoorn de komende 10-15 jaar twee kerken moeten afstoten. Het is nog niet duidelijk welke kerken dit zullen zijn.
Duurzaamheidsambities	Op dit moment zijn er geen concrete plannen voor verduurzaming.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Iconisch voor het silhouet van centrum Hoorn.
- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Groot volume met veel mogelijkheden.
- Goede bereikbaarheid.

AANDACHTSPUNTEN

- De kerkzaal is te groot voor de gemeenschap.
- Hoge stookkosten.

KANSEN

- Bouwfysische mogelijkheden voor verduurzaming.
- Voldoende ruimte voor nevenactiviteiten.
- Mogelijkheden tot compartimentering in koorgangen.

ZORGEN

- De terugloop van het ledenaantal van de Rooms-Katholieke kerk.
- Het beleid van het bisdom kan een beperkende uitwerking hebben voor het behoud en beheer van het gebouw.

07

SINT MARTINUSKERK

(Heilige Martinuskerk)

Gebouw

Adres	Pastoor Nuijenstraat 3, 1689GM Zwaag
Hoofddatering	1932-1933
Monumentenstatus	Gemeentelijk monument
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk).
Architect	Jos Bekkers
Denominatie	Rooms-Katholieke Kerk

Eigenaar	Bisdom Haarlem
Bouwkundige staat	Goed, recent zijn enkele kleine interne wijzigingen doorgevoerd. Er zijn plannen voor interne wijzigingen waarbij aparte ruimtes gerealiseerd worden.

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Kerkdiensten, koorrepetities, doop, huwelijken, uitvaarten
Verhuur	Incidenteel
Nevenactiviteiten	Koffiedrinken, Open Monumentendag, concerten.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	14.739/150
Vrijwilligers	300

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	850/500
Banken/stoelen	575 zitplaatsen in de banken
Nevenruimten	Koorzolder, sacristie
Voorzieningen	Toiletten, keuken, koffieruimte

Omgeving

Groen	Tuin naast de kerk, rondom Lourdeskapel en voor en achter de pastorie.
Kerkhof	Rooms-Katholiek kerkhof aan de achterzijde.
Parkeren	24 parkeerplaatsen op eigen terrein en in de directe omgeving.
Ensemble	Met de Lourdeskapel tegenover de kerk en pastorie naast de kerk.

De kerk is een ensemble met de Lourdeskapel.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarde	Ja
Orgel	Ja, pijporgel in 1932 gebouwd door de Alkmaarse orgelmaker Bern. Pels en Zoon.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	De kerk heeft een maatschappelijke rol als gebedshuis.
Toekomstperspectief kerk	Naar verwachting zal de Rooms-Katholieke parochie Hoorn de komende 10-15 jaar twee kerken moeten afstoten. Het is nog niet duidelijk welke kerken dit zullen zijn.
Duurzaamheidsambities	Er zijn geen concrete plannen voor verduurzaming.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Hechte gemeenschap.

AANDACHTSPUNTEN

- De afhankelijkheid van het Bisdom.

KANSEN

- Bereidheid vanuit het bestuur tot samenwerking met andere partijen.

ZORGEN

- Mogelijke overlap in programmering nevenactiviteiten.
- Het beleid van het bisdom kan een beperkende uitwerking hebben voor het behoud en beheer van het gebouw.
- Terugloop ledenaantal maakt het afstoten van kerken noodzakelijk.
- Groot volume in een kleine dorpskern.

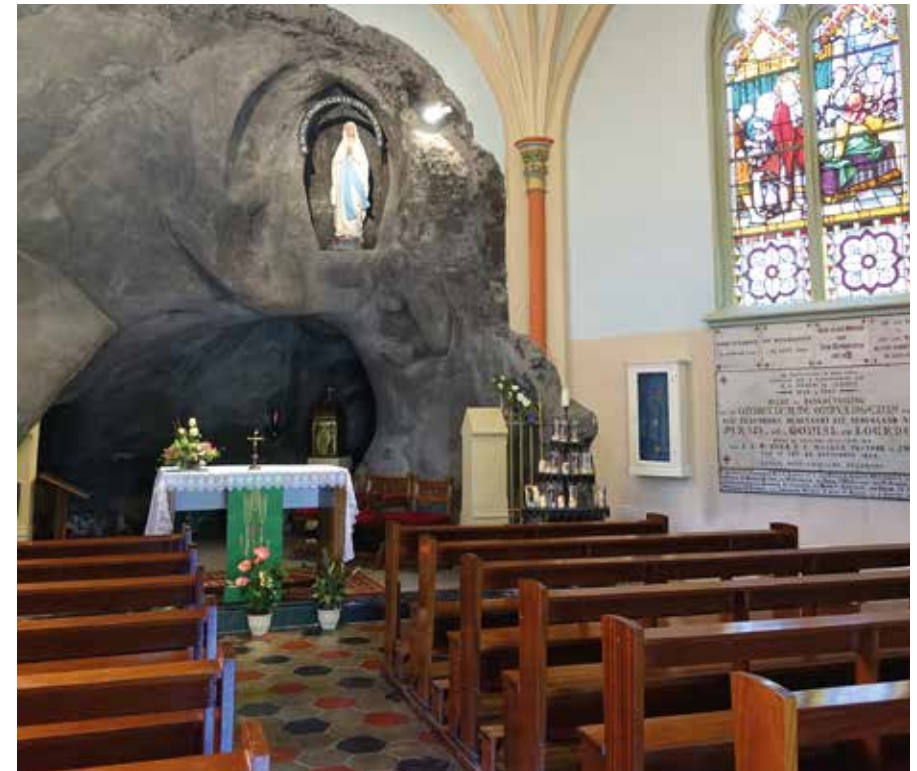

08

LOURDESKAPEL

Gebouw

Adres	Pastoor Nuijenstraat 2, 1689 GM Zwaag
Hoofddatering	1882
Monumentenstatus	Gemeentelijk monument
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming maatschappelijk.
Architect	Tekenwerk door mr. Koster, vermoedelijk was Bleijs betrokken bij het ontwerp.
Denominatie	n.v.t.

Eigenaar	Bisdom Haarlem
Bouwkundige staat	Goed, de kapel is in 2003 gerestaureerd, waaronder het dak, de lantaarn, voegwerk en herstelwerkzaamheden aan de vloer.

Gebruik

Hoofdfunctie	Kapel
Religieus gebruik	Huwelijken, doop, uitvaarten en wekelijkse vieringen.
Verhuur	Nee
Nevenactiviteiten	Nee

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	30 vrijwilligers, onder andere betrokken bij het onderhoud van de tuin.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	70 zitplaatsen
Banken/stoelen	Banken
Nevenruimten	n.v.t.
Voorzieningen	n.v.t.

Omgeving

Groen	Tuin rondom de Lourdeskapel (voormalig kerkhof).
Kerkhof	Nee
Parkeren	24 parkeerplaatsen op eigen terrein en parkeren in de directe omgeving.
Ensemble	Met de Sint Martinuskerk tegenover de Lourdeskapel.

Kenmerken

Gebouwd als kapel	Ja
In gebruik als kapel	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kapel	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Nee

De tuin wordt onderhouden door de bewoners van Zwaag en is openbaar toegankelijk.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Maatschappelijke rol als openbaar toegankelijke kapel. De tuin wordt onderhouden door de bewoners van Zwaag en is openbaar toegankelijk.
Toekomstperspectief	De kapel blijft in bezit van het bisdom.
Duurzaamheidsambities	Er zijn geen concrete plannen voor verduurzaming.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Hoog monumentaal interieur en exterieur.
- Openbaar toegankelijk.
- Openbare tuin.
- Klein en compact gebouw.
- Recent gerestaureerd.
- Betrokkenheid en draagvlak vanuit de gemeenschap.
- Stabiele gebruikssituatie.
- Geen onzekerheid over toekomstig gebruik.

AANDACHTSPUNTEN

- Recht van overpad gemeente straatdeel tussen kerk en kapel.

KANSEN

- In de gemeenschap is draagvlak voor het voortbestaan van de kapel.

ZORGEN

- Het beleid van het bisdom kan een beperkende uitwerking hebben voor het behoud en beheer van het gebouw.

09

DIYANET VAKFI MOSKEE

Gebouw

Adres	Vredehofstraat 7, 1624 XG Hoorn
Hoofddatering	1991
Monumentenstatus	Geen
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie 5)
Architect	T. de Wolf
Denominatie	Islamitisch (Turks)
Eigenaar	Islamitische Stichting Nederland
Bouwkundige staat	Goed

Gebruik

Hoofdfunctie	Moskee
Religieus gebruik	Gebedshuis, vergaderingen, opleiding
Verhuur	Nee
Nevenactiviteiten	Gezamenlijke maaltijden, bijeenkomsten en feesten van de moskee, rondleidingen voor scholen.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	190 leden/vrije inloop voor gebed
Vrijwilligers	12 bestuursleden en incidentele vrijwilligers bij evenementen

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	450 /350
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	Cursus- en vergaderruimte, kleedruimte, eetzaal
Voorzieningen	Keuken, sanitair

Omgeving

Groen	Gazon aan de voorzijde
Kerkhof	Nee
Parkeren	In de directe omgeving
Ensemble	n.v.t.
Overig	n.v.t.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Nee, de moskee is gevestigd in een voormalig zwembad.
In gebruik als kerk	Ja (als moskee)
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Nee
Interieurwaarden	Nee
Orgel	Nee

Er zijn plannen om het naastgelegen gebouw aan te kopen om hier een cultureel centrum in te starten waar niet-geloof-gerelateerde bijeenkomsten kunnen plaatsvinden.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	De moskee heeft een maatschappelijke rol voor de islamitische gemeenschap in Hoorn en omgeving.
Toekomstperspectief	Het bestuur is voornemens de moskee in dit gebouw voort te zetten. Zij wil haar activiteiten met schoolkinderen uit Hoorn continueren en er zijn plannen om het naastgelegen gebouw aan te kopen om hier een cultureel centrum in te starten waar niet-geloof-gerelateerde bijeenkomsten kunnen plaatsvinden.
Duurzaamheidsambities	Het bestuur heeft plannen voor het plaatsen van zonnepanelen en wil alle lampen vervangen door ledlampen.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Als openbaar gebouw voor iedereen opengesteld.
- Voldoende ledenaantallen.
- Samenwerking met en steun van de Islamitische Stichting Nederland (ISN).
- Regelmatig contact met omliggende kerkgemeenschappen.
- Betrokkenheid van omwonenden en regelmatig bezoek schoolklassen.
- Geen onzekerheid over toekomstig gebruik als moskee.

AANDACHTSPUNTEN

- Geen

KANSEN

- Uitbreiding met naastgelegen pand als cultureel centrum.
- Sociaal-maatschappelijke rol voor de bewoners van de wijk.

ZORGEN

- geen

10

KONINKRIJKSZAAL JEHOVAH'S GETUIGEN

Gebouw

Adres	Nieuwe Steen 23, 1625 HV Hoorn
Hoofddatering	1995
Monumentenstatus	Geen
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk).
Architect	Architektenbureau Martini B.V. Amersfoort
Denominatie	Jehovah's Getuigen
Eigenaar	Jehovah's Getuigen
Bouwkundige staat	Goed. In 2018 is groot onderhoud gepleegd aan het dak, het buitenwerk en het interieur.

Gebruik

Hoofdfunctie	Gebedsruimte
Religieus gebruik	Bijeenkomsten, gebed, vergaderingen van de gemeenschap.
Verhuur	Nee
Nevenactiviteiten	Nee

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	300
Vrijwilligers	300

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	220/ 110 zitplaatsen per zaal (er zijn twee zalen).
Banken/stoelen	110 stoelen per zaal
Nevenruimten	Vergaderruimten
Voorzieningen	Keuken, sanitair

Omgeving

Groen	Ja, rondom het gebouw en op de parkeerplaats eigen beplanting.
Kerkhof	Nee
Parkeren	39 plaatsen op eigen terrein en 'vrij' parkeren in de directe omgeving.
Ensemble	n.v.t.

Er wordt geen terugloop van leden verwacht, het gebouw blijft in bezit en in gebruik bij Jehovah's Getuigen.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Enigszins, door naamsvermelding op gevel.
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Nee
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Het gebouw heeft een maatschappelijke rol als kerk.
Toekomstperspectief kerk	Er wordt geen terugloop van leden verwacht, het gebouw blijft in bezit en in gebruik bij Jehovah's Getuigen.
Duurzaamheidsambities	Mogelijk worden er in de toekomst zonnepanelen geplaatst.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Geen

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Zeer betrokken gemeenschap.
- Steun van de landelijke organisatie Jehovah's Getuigen.
- Stabiele gebruikssituatie.
- Geen onzekerheid over toekomstig gebruik.

AANDACHTSPUNTEN

- Het betreft een gesloten gemeenschap.
- Weinig tot geen samenwerking/interactie met de omgeving.

KANSEN

- Geen

ZORGEN

- Geen

11

APOSTOLISCH GENOOTSCHAP

locatie Hoorn

Gebouw

Adres	Hogerbeetsstraat 24, 1624 XJ Hoorn
Hoofddatering	1966
Monumentenstatus	Geen
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie 5).
Architect	J.D. van Arkel (eerste fase), Terrena Architecten (interne verbouwing 2013).
Denominatie	Apostolisch Genootschap
Eigenaar	Apostolisch Genootschap

Bouwkundige staat Goed, er zijn veel verduurzamingsmaatregelen getroffen en er wordt actief aandacht besteed aan behoud van de goede bouwkundige staat. Het idee is om het komend jaar de grote zaal te moderniseren.

Gebruik

Hoofdfunctie	Kerk
Religieus gebruik	Erediensten
Verhuur	Incidenteel voor uitvaarten. Er wordt nagedacht over de mogelijkheid tot gebruik door een grote huisartsenpraktijk om in het najaar griepvaccinaties uit te kunnen voeren.
Nevenactiviteiten	Zangrepetities, thema- en gespreksavonden.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	90/40-45 mensen wonen de zondagdienst bij. Via een soort podcast wordt de zondagdienst door ongeveer 3 personen beluisterd.
Vrijwilligers	Circa 35

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitpl	Hoofdzaal 160 zitplaatsen
Banken/stoelen	Banken
Nevenruimten	Ontvangsthal, vergaderzaal, spreekkamer, jeugdruimte, bovenzaal voor opslag.
Voorzieningen	Sanitair en keuken

Omgeving

Groen	Tuin aan de voor- en zijkant van de kerk.
Kerkhof	Nee
Parkeren	Parkeren in de straat.
Ensemble	n.v.t.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja, de kerk is in de jaren zeventig gebouwd en heeft verschillende uitbouwen uit latere perioden.
In gebruik als kerk	Ja, de kerk wordt alleen gebruikt door de geloofsgemeenschap.
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Nee
Beeldbepalend	Nee
Interieurwaarden	Nee
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Het Apostolisch Genootschap Hoorn heeft een maatschappelijke rol vanwege haar functie voor de eredienst en vanwege de openstelling ervan voor leerlingen van het Oscar Romero (eens per jaar).
Toekomstperspectief	Het ledental is in de laatste jaren teruggelopen. Om de zalen in de zomer te vullen worden de zondagdiensten gezamenlijk gehouden met het Apostolisch Genootschap Enkhuizen. Op dit moment zijn er geen aanwijzingen voor een structureel samengaan met de gemeenschap Enkhuizen.
Duurzaamheidsambities	Het Apostolisch Genootschap is energieneutraal, misschien zelfs energiepositief. Op het dak bevinden zich zonnepanelen en het Apostolisch Genootschap heeft landelijk een windmolen in het beheer.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Goede bouwkundige staat.
- Energieneutraal gebouw.

AANDACHTSPUNTEN

- Eenzijdige programmering.

KANSEN

- Meer samenwerking/fusie met het Apostolisch genootschap Enkhuizen.
- Meer interactie met de wijk.
- Ontwikkeling van nevenactiviteiten bijvoorbeeld door openstellen voor culturele activiteiten of als repetitieruimte.

ZORGEN

- De afname van het ledenaantal van de kerkgemeenschap.

12

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK

Gebouw

Adres	Westerblokker 167b, 1695 AE Blokker
Hoofddatering	1988
Monumentenstatus	Geen
Monumentnummer	n.v.t.
Kadaster	Enkelbestemming (maatschappelijk).
Architect	Bob Nieuweboer
Denominatie	Nieuw-Apostolische Kerk
Eigenaar	Nieuw-Apostolische Kerk Nederland
Bouwkundige staat	Goed, het dak is in 2019 vervangen en geïsoleerd. Er is een nieuwe luchtversersingsunit aangebracht.

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Kerkdiensten, zondagsschool, koorrepetities.
Verhuur	Incidenteel voor concerten.
Nevenactiviteiten	Seminars, jongerenbijeenkomsten, gespreksgroepen, concerten.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	143/60
Vrijwilligers	20

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	600/160
Banken/stoelen	20 zitplaatsen in de banken.
Nevenruimten	Bijzalen, consistorieruimte, kinderzaal.
Voorzieningen	Toiletten, mindervalidentoilet, keuken, lift.

Omgeving

Groen	Tuin rondom in eigen beheer.
Kerkhof	Nee
Parkeren	20 parkeerplaatsen op eigen terrein. Op afspraak en in overleg parkeren bij restaurant De Nadorst.
Ensemble	n.v.t.

Het aantal actieve leden neemt af, daarom wordt er in de komende jaren meer aandacht besteed aan nevenactiviteiten

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Nee
Orgel	Ja, uit 2013

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Het gebouw is in gebruik als kerk en heeft daarmee een maatschappelijke rol.
Toekomstperspectief	Het aantal actieve leden neemt af, daarom wordt er in de komende 10-15 jaar meer aandacht besteed aan nevenactiviteiten.
Duurzaamheidsambities	Het plaatsen van zonnepanelen bleek niet rendabel dus daar zijn geen plannen voor. Bij enkele kerken in Nederland is aardwarmte toegepast, mogelijk is dat bij deze kerk ook een optie.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Expressieve architectuur.
- Voldoende parkeergelegenheid.
- Ligging aan het lint.
- Praktisch te gebruiken ruimtes op de begane grond.
- Goede voorzieningen.
- Hechte gemeenschap.
- Goed onderhouden.
- Steun van de landelijke moederkerk.

AANDACHTSPUNTEN

- Weinig samenwerking met de lokale gemeenschap.
- Geen ervaring met nevenactiviteiten.

KANSEN

- Goede verhuurmogelijkheden.

ZORGEN

- Afname van het ledenaantal van de geloofsgemeenschap.

13

LUTHERSE KERK

Gebouw

Adres	Ramen 4, 1621 EL Hoorn
Hoofddatering	1768-1769
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22548
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie en beschermd stadsgezicht).

Architect	Jacob Hart
Denominatie	Evangelisch Lutherse Kerk (PKN)
Eigenaar	Evangelisch Lutherse Gemeente
Bouwkundige staat	Goed, de kerk is in 1994 geheel gerestaureerd en daarna goed onderhouden.

Gebruik

Hoofdfunctie	Eredienst
Religieus gebruik	Kerkdiensten, uitvaarten, huwelijken.
Verhuur	Incidenteel voor concerten, Open Monumentendag, Zin in Hoorn en yogalessen.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	96/20-30
Vrijwilligers	10

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	270/281
Banken/stoelen	160/121
Nevenruimten	Bovenzaal, consistorie.
Voorzieningen	Toiletten, (bij)keuken, traplift.

Omgeving

Groen	Nee
Kerkhof	Nee
Parkeren	Parkeren in de binnenstad.
Ensemble	Met de naastgelegen kosterswoning en pastorie (niet meer als zodanig in gebruik).

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Ja
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, orgel met Hoofdwerk en Bovenwerk. In 1773 gemaakt door P. Muller.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	De kerk heeft een maatschappelijke rol, omdat er nog erediensten gehouden worden. De maatschappelijke rol vanwege de nevenactiviteiten is gering.
Toekomstperspectief kerk	De Lutherse gemeenschap heeft te maken met een teruggang van het ledental. Vanwege de open houding is de Lutherse kerk geschikt om ook door andere geloofsgemeenschappen gebruikt te worden. Als het ledental van de Lutherse gemeenschap erg terugloopt, dan kan het een kerk voor 'iedereen' worden. Het bestuur ziet daarom de toekomst van de kerk als religieus gebouw.
Duurzaamheidsambities	Er worden zonnepanelen op het dak aangebracht en er wordt nagedacht over na-isolatie en voorzetramen.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Goede staat van onderhoud.
- Beheerstichting is verantwoordelijk voor het gebouw.
- Kerkbestuur is verantwoordelijk voor kerkzaken.
- Open gemeenschap; iedereen is welkom.

AANDACHTSPUNTEN

- Geringe ervaring met nevenactiviteiten.
- Beperkingen tijdens evenementen in binnenstad, waardoor parkeren in de straat niet mogelijk is.

KANSEN

- Kerkgebouw voor verschillende geloofsgemeenschappen.
- Meer (culturele) nevenactiviteiten.

ZORGEN

- Het aantal vrijwilligers neemt af, terwijl de verantwoordelijkheden van dit soort taken steeds groter worden.

14

SINT ANTHONISKERK

(Cultureel Centrum Oosterkerk)

Gebouw

Adres	Grote Oost 58-60-62, 1621 BX Hoorn
Hoofddatering	1494/1519
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22399 en 517447
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie en beschermd stadsgezicht).

Architect	Onbekend
Denominatie	Nederlands Gereformeerde kerk
Eigenaar	Stichting Oosterkerk
Bouwkundige staat	Goed, de Oosterkerk is in 2019-2020 geheel gerestaureerd.

Gebruik

Hoofdfunctie	Cultureel centrum
Religieus gebruik	Kerkdiensten, bijeenkomsten zoals doop, rouwdiensten en huwelijken, muzikuitvoeringen.
Verhuur	Vaak, voor concerten, vergaderingen, rouw- en trouwdiensten, tentoonstellingen, markten, et cetera.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	275 /400
Banken/stoelen	100/300
Nevenruimten	Vergaderruimte
Voorzieningen	Toiletten, mindervalidentoiletten, keuken, beamers en schermen, geluidsinstallatie, uitgiftepunten met koeling (2), dansvloer, podium, tribune(mogelijkheid).

Gemeenschap

Leden/kerkgangers 100/60
Vrijwilligers 57

Omgeving

Groen Nee
Kerkhof Nee
Parkeren 5 parkeerplaatsen op eigen terrein en parkeren in de binnenstad.
Ensemble Met Claes Joesthuijs en het naastgelegen spuihuis.

Kenmerken

Gebouwd als kerk Ja
In gebruik als kerk Ja, verhuur aan Nederlands Gereformeerde Kerk.
Religieuze waarde Ja
Herkenbaar als kerk Ja
Beeldbepalend Ja
Interieurwaarden Ja
Orgel Ja, in de orgelkas van J.H.H. Batz uit 1764 werd in 1871 door C.G.F. Witte een nieuw instrument met Hoofdwerk en Rugwerk geplaatst. Het is in 2020 gerestaureerd. Onderdeel van het monument.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol De Oosterkerk ontleent haar maatschappelijke rol vooral aan de functie als cultureel centrum, daarnaast worden er veel vergaderingen gehouden door plaatselijke verenigingen en er worden erediensten georganiseerd. De kerk heeft een maatschappelijke rol voor de 50 vrijwilligers en 7 bestuurders/vrijwilligers die betrokken zijn bij de stichting. De Oosterkerk profileert zichzelf als 'huiskamer van Hoorn' en Stichting Oosterkerk ontvangt een gemeentelijke subsidie van 5.000 euro per jaar voor haar culturele activiteiten

Toekomstperspectief De activiteiten in de Oosterkerk worden voortgezet. De Oosterkerk verwacht in de Hoornse samenleving een belangrijke sociaal-culturele functie te kunnen blijven vervullen.

Duurzaamheidsambities Er zijn geen verduurzamingsambities.

Gewenste bestemmingsplan wijziging? Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Goede staat van onderhoud.
- Goed georganiseerde exploitatie.
- Lokale/regionale bekendheid als cultureel centrum.

AANDACHTSPUNTEN

- Afhankelijkheid van subsidies voor restauratie.

KANSEN

- Gevestigd cultureel centrum van Hoorn, de Oosterkerk kan dit ook blijven voor de toekomst.

ZORGEN

- Mogelijke concurrentie van andere kerken die hun ruimte gaan verhuren voor culturele activiteiten.

15

EIKSTRAATKAPEL

(Voormalige kapel van de Buitengewone Wijkgemeente voorheen de Veereeniging tot Evangelisatie der Nederlands Hervormde Kerk)

Gebouw

Adres	Eikstraat 1, 1623LP Hoorn
Hoofddatering	1934
Monumentenstatus	Gemeentelijk monument
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (wonen-woongebouw), dubbelbestemming (waarde archeologie 5 en cultuurhistorie).
Architect	C. Trappenburg
Denominatie	Evangelische Broedergemeente/ Nederlands Hervormde Kerk (PKN)
Eigenaar	particulier bezit, beheer middels Vereniging van Eigenaren.
Bouwkundige staat	Redelijk. De delen die niet zijn gerenoveerd zijn soms van matige kwaliteit. Er is op meerdere plekken sprake van lekkage en van optrekkend vocht. De kerk is moeilijk te verduurzamen.

Gebruik

Hoofdfunctie	Wonen
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	n.v.t.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	n.v.t.
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	n.v.t.
Voorzieningen	n.v.t.

Omgeving

Groen	Enkele appartementen hebben een eigen tuin.
Kerkhof	Nee
Parkeren	Direct naast de kapel aan de Eikenhof.
Ensemble	Met de naastgelegen Mariaschool en de jaren dertig woningbouw aan de Eikstraat.

Kenmerken

Gebouwd als kapel	Ja
In gebruik als kapel	Nee
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kapel	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Nee, het interieur is niet meer herkenbaar als kapel, met uitzondering van de appartementen waarin de glas in lood ramen zitten.
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Nee
Toekomstperspectief	De appartementen zijn in particulier bezit en zullen als particuliere woning verkocht worden indien van toepassing.
Duurzaamheidsambities	Verduurzaming wordt bemoeilijkt omdat de kerk lastig is te isoleren. Daarnaast moeten oplossingen worden gevonden die passend zijn bij de monumentenstatus, zoals de locatie van eventuele installaties en zonnepanelen. Wat verduurzaming ook lastig maakt is dat elke bewoner individuele afwegingen maakt, omdat er binnen het kerkgebouw geen gemeenschappelijke energievoorziening is.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Door de ligging in de woonwijk is het geschikt voor wonen.

AANDACHTSPUNTEN

- De bouwkundige staat is op sommige vlakken matig.
- Er is lekkage.
- Mogelijkheden tot verduurzaming zijn beperkt.

ZORGEN

- Geen

KANSEN

- De kerk heeft een 'stabiele' en succesvolle herbestemming en blijft naar verwachting voor wonen in gebruik.

16

HEILIGE ENGELBEWAARDERSKERK

(Uitvaartcentrum Johannes Poststraat)

Gebouw

Adres	Johannes Poststraat 26, 1624 CC Hoorn
Hoofddatering	1961
Monumentenstatus	Gemeentelijk monument
Monumentnummer	n.v.t.
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie 5 en cultuurhistorie).

Architect	Van Oerle en Schrama
Denominatie	n.v.t.
Eigenaar	Particulier bezit
Bouwkundige staat	Matig; in het muurwerk zit scheurvorming, er zijn vochtproblemen grondwater, er is lekkage kozijnen en het gebouw is moeilijk te verwarmen. Voornoemde problemen worden op de korte termijn in het algemeen onderhoud meegenomen.

Gebruik

Hoofdfunctie	Uitvaartcentrum Johannes Poststraat
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	n.v.t.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	600-700/300
Banken/stoelen	150 stoelen
Nevenruimten	Kleine ruimte/koffiekamer.
Voorzieningen	Toiletten, keuken, verzorgingsruimte, opbaarkamers (4), afscheidsruimte, centrale koeling, koffiekamer, koffiebar, pantry, grote aula, kleine aula.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Omgeving

Groen	Parallel aan de weg ligt een tuin die door de eigenaar onderhouden wordt.
Kerkhof	Nee
Parkeren	30 parkeerplaatsen op eigen terrein en mogelijkheden voor parkeren in de omgeving.
Ensemble	Naast de kerk staat de voormalige pastorie, dit pand is geen onderdeel van het gemeentelijk monument.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Nee
Religieuze waarde	Ja, het interieur van de kerk is nog deels intact en bevat onderdelen die religieuze waarde hebben. Tevens bevat het gebouw nagelvaste elementen met religieuze waarde, zoals glaskunstwerken en de klokkentoren.
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, het recent gebouwde orgel is niet van historische waarde. Er zijn geen restauratieplannen.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	De kerk heeft een sociaal-maatschappelijke functie. De maatschappelijke rol die het gebouw voor de wijkbewoners had, is met de herbestemming verloren gegaan.
Toekomstperspectief	De kerk blijft voor de lange termijn in gebruik als uitvaartcentrum, zonder einddatum.
Duurzaamheidsambities	Er zijn concrete plannen voor het vervangen van de verwarmingsinstallatie. De oude installatie wordt vervangen door een verwarmings- en koelsysteem op zonnepanelen. Het doel is om voor 80% van het gas af te gaan.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Ligging nabij het station, goede bereikbaarheid en parkeervoorzieningen.
- Eigendom van commercieel bedrijf met realistische exploitatie.

AANDACHTSPUNTEN

- De bouwkundige staat is op sommige vlakken matig.

KANSEN

- Kansrijk herbestemming op lange termijn.

ZORGEN

- Er is sprake van achterstallig onderhoud. Dit geldt ook voor monumentale onderdelen zoals de vensters en het kunstwerk.

17

LIEVE VROUWE KERK

(Noorderkerk)

Gebouw

Adres	Kleine Noord 32, 1621JG Hoorn
Hoofddatering	1452-1459
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22452
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk), dubbelbestemming (waarde archeologie en beschermd stadsgezicht).
Architect	Onbekend
Denominatie	n.v.t.
Eigenaar	Coöperatie West-Fries Erfgoed
Bouwkundige staat	Goed, de kerk is in 2019-2020 geheel verbouwd tot evenementenlocatie.

Gebruik

Hoofdfunctie	Verhuurlocatie
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	De kerk wordt in de toekomst verhuurd als evenementenlocatie voor diners, concerten, bruiloften congressen et cetera. Het theehuis is dag-horeca met terras. De kosterswoning wordt verhuurd als monument en bed (B&B).
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	Totale oppervlakte van 1125 m2/max. aantal bezoekers is 510.
Banken/stoelen	Kerkbanken aanwezig, maar niet meer in gebruik.
Nevenruimten	Koor/armenkerk, regentenkamer, kosterwoning, winkel.
Voorzieningen	Keuken, toiletten, opslag, bar, geluid en licht.

Omgeving

Groen	Tuin aan de Veemarktzijde, ingericht voor bijeenkomsten.
Kerkhof	Voormalig kerkhof langs de Veemarkt is nu een stadstuin.
Parkeren	Parkeren in de binnenstad.
Ensemble	Met voormalige consistorie en kosterwoning aan de zuidelijke beuk.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Nee.
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Ja, een éénklaviers orgel van circa 1720 van Westfaalse factuur, dat in 1972 in de kerk werd geplaatst.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Als evenementengebouw heeft het pand een maatschappelijke, economische en toeristische meerwaarde voor de stad Hoorn.
Toekomstperspectief	De kerk is recent geheel aangepast voor evenementen, als bed & breakfast en horecagelegenheid en gaat hiermee een nieuwe toekomst tegemoet.
Duurzaamheidsambities	Tijdens de verbouwing zijn de bijgebouwen geïsoleerd. In de kerkzaal is duurzame vloerverwarming aangebracht welke door middel van een open bron en warmtepomp wordt verwarmd. Boven het plafond is een luchtzuiveringsinstallatie aangebracht. Deze installatie draagt bij aan de energiezuinigheid van het gebouw. De ramen zijn niet geïsoleerd. Er zijn geen plannen voor verdere verduurzaming.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Ja, de bestemmingsplanwijziging voor horeca is reeds gerealiseerd.

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Recent gemoderniseerd en ingericht voor evenementenverhuur.

AANDACHTSPUNTEN

- Tijdens herbestemming moeizame samenwerking met de projectontwikkelaar.

KANSEN

- Mogelijkheden voor evenementenverhuur in het hogere en commerciële segment.

ZORGEN

- Vermeende concurrentie van andere culturele instellingen in Hoorn.

18

SINT MICHAËLKERK

(Blokkerk)

Gebouw

Adres	Westerblokker 44, 1695 AH Blokker
Hoofddatering	1852/1853
Monumentenstatus	Gemeentelijk monument
Monumentnummer	0405/WN040
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (detailhandel), dubbelbestemming (waarde archeologie).
Architect	Th. Molkenboer
Denominatie	n.v.t.
Eigenaar	Stichting Stadsherstel Hoorn
Bouwkundige staat	Goed, de kerk is in 2018 geheel gerestaureerd. De spits van de toren is in 2014 herbouwd.

Gebruik

Hoofdfunctie	Kantoorruimte en verhuur van vergaderruimte.
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	De kerk wordt door de Stichting Stadsherstel verhuurd De huurder doet aan onderhuur voor onder andere yogalessen.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	n.v.t.
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	Vergaderruimtes en balustrade voor bijeenkomsten
Voorzieningen	Sanitair, keuken, beamer.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Omgeving

Groen	Geen
Kerkhof	R.K. Kerkhof aan de achterzijde, niet in eigendom van Stadsherstel.
Parkeren	12 parkeerplaatsen voor de deur en in de omgeving.
Ensemble	Met aangrenzende voormalige pastorie.

De kerk is ingericht als kantoorruimte en zal waarschijnlijk als zodanig in gebruik blijven.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Nee
Religieuze waarde	Nee
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ondanks de herbestemming is het karakter van de kerkrimte bewaard gebleven.
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Nee, de kerk is niet meer openbaar toegankelijk.
Toekomstperspectief	De kerk is ingericht als kantoorruimte en zal waarschijnlijk als zodanig in gebruik blijven. Door de herbestemming is er weer toekomstperspectief.
Duurzaamheidsambities	De kap en de ramen zijn in 2018 geïsoleerd en de kerk is voorzien van een verwarmingssysteem op basis van aardwarmte. In de toekomst worden er mogelijk nog zonnepanelen geplaatst, onder voorwaarde dat dit kan in verband met de monumentale status.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Geen

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Recent en gerestaureerd (2018-2019).
- Herbestemd tot kantoor.
- Verduurzamingsmaatregelen zijn doorgevoerd.

AANDACHTSPUNTEN

- De kerk is niet openbaar toegankelijk.
- Voor één partij zijn de verhuurkosten relatief hoog.

KANSEN

- De kerk heeft een stabiele en succesvolle herbestemming en blijft naar verwachting als kantoor in gebruik

ZORGEN

- Geen.

19

GROTE KERK

(Hotel-restaurant Grote Kerk)

Gebouw

Adres	Kerkplein 1, 1621 ET Hoorn
Hoofddatering	1881-1883
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	33542
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (gemengd), dubbelbestemming (waarde archeologie en beschermd stadsgezicht).

Architect	C. Muysken
Denominatie	Nederlands Hervormde Kerk (PKN)
Eigenaar	Toren in bezit van gemeente Hoorn; Schip en zijbeuken in bezit van firma Dutchen; Kapverdieping in bezit van Intermaris.
Bouwkundige staat	Goed, in 2019-2020 is funderingsherstel aan de toren uitgevoerd. Het schip en het dwarsschip zijn in verbouwing tot hotel en restaurant.

Gebruik

Hoofdfunctie	Wonen, hotel en horeca, oplevering 2021.
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	Verhuur woningen via Intermaris.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	n.v.t.
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	n.v.t.
Voorzieningen	Alle voorzieningen voor het hotel en de horeca zijn aanwezig.

Omgeving

Groen	Rondom de Grote Kerk ligt het Kerkplein, waarop een terras gerealiseerd is dat toegankelijk is vanuit de kerk.
Kerkhof	Nee
Parkeren	Intermaris beschikt over 25 eigen parkeerplekken welke bij voorkeur beschikbaar zijn voor de bewoners. Voor het overige zijn de gebruikers aangewezen op parkeren in de binnenstad.
Ensemble	n.v.t.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Nee
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kerk	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Dankzij de semi openbare functie van het hotel in het midden- en dwarschip zal de kerk een maatschappelijke rol voor de binnenstad van Hoorn vervullen.
Toekomstperspectief	Het schip en de zijbeuken zijn verkocht en worden als hotel ingericht. De appartementen blijven in de verhuur bij Intermaris. De toren blijft in bezit van gemeente Hoorn.
Duurzaamheidsambities	Onbekend
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	De bestemmingsplanwijzigingen voor horeca en hotel zijn doorgevoerd. Er is mogelijk nog de wens voor een bestemmingsplanwijziging om een bierbrouwerij of een kaasmakerij te kunnen begingen.

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Hoge monumentale waarde exterieur.
- Meerdere functies zorgen voor gezonde exploitatie.

AANDACHTSPUNTEN

- Geen

KANSEN

- De herinrichting van het Kerkplein biedt kansen voor de hotel- en horecafunctie.

ZORGEN

- Geen

20

NIEUWE ROOMS-KATHOLIEKE SINT MICHAËLKERK

(Gezondheidscentrum Blokker-Zwaag)

Gebouw

Adres	Plantage 29, 1695 BA Blokker
Hoofddatering	1972
Monumentenstatus	Geen
Monumentnummer	n.v.t.

Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk).
Architect	J.G. de Groot
Denominatie	Rooms-Katholieke Kerk
Eigenaar	Acdapha Groep (apotheek)
Bouwkundige staat	Goed

Gebruik

Hoofdfunctie	Gezondheidscentrum met huisartsenpraktijk en apotheek.
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	n.v.t.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	n.v.t.
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	n.v.t.
Voorzieningen	Praktijkinvulling

Omgeving

Groen	Tuin rondom.
Kerkhof	Nee
Parkeren	Parkeren op eigen terrein en in de directe omgeving.
Ensemble	n.v.t.

Er is plek voor nog een zorgverlener, het is de bedoeling dat deze in de nabije toekomst wordt gevuld.

Kenmerken

Gebouwd als kerk	Ja
In gebruik als kerk	Nee
Religieuze waarde	Nee
Herkenbaar als kerk	Nee
Beeldbepalend	Nee
Interieurwaarden	Nee, alleen de oorspronkelijke klok is nog in het pand aanwezig.
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Het gebouw heeft een zorgfunctie en is van betekenis voor de wijk.
Toekomstperspectief	Er is plek voor nog een zorgverlener, het is de bedoeling dat deze in de nabije toekomst wordt gevuld.
Duurzaamheidsambities	Het plaatsen van zonnepanelen op het dak.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Ingericht al gezondheidscentrum.
- Voldoende praktisch ingerichte ruimtes voor de nieuwe functie.
- Semiopenbare functie.

AANDACHTSPUNTEN

- Niet meer herkenbaar als kerk doordat de vrijstaande klokkentoren verwijderd is.

KANSEN

- Ruimte voor uitbreiding van de huisartsenpraktijk.

ZORGEN

- Geen

21

SINT CECILIAKAPEL

(Kapel Sint Josephpark)

Gebouw

Adres	Nieuwsteeg 42, 1621 EE Hoorn
Hoofddatering	1435
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22525
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (wonen- wooncentrum).
Architect	Onbekend, ingebouwde (eet)zaal uit 1787 door L.Viervant;
Denominatie	Onbekend
Eigenaar	Gemeente Hoorn
Bouwkundige staat	Goed, de kapel is tussen 1995 en 1997 gerestaureerd.

Gebruik

Hoofdfunctie	Kantoor- en vergaderruimtes. De zaal wordt gebruikt voor huwelijken en officiële ontvangsten van de gemeente en inburgering.
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	Incidenteel als trouwlocatie en voor overige bijzondere gelegenheden.
Nevenactiviteiten	n.v.t.

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	Circa 200/30
Banken/stoelen	30 stoelen
Nevenruimten	n.v.t.
Voorzieningen	Toiletten in de kapel, keuken via aanliggend bouwdeel bereikbaar.

Omgeving

Groen	Binnentuin
Kerkhof	Nee
Parkeren	In de binnenstad
Ensemble	Met de binnentuin en het Stadhuis (voormalig Logement van de Staten) en met de ingangspoort. De bebouwing is gezamenlijk aangewezen tot rijksmonument.

Kenmerken

Gebouwd als kapel	Ja, onderdeel van het gelijknamige kloostercomplex.
In gebruik als kapel	Nee
Religieuze waarde	Nee
Herkenbaar als kapel	Enigszins, vanuit de binnentuin en in de kap is het pand herkenbaar als kapel.
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Nee

Mogelijk neemt de gemeente een deel van de kantoorruimte in gebruik voor werken en vergaderen in de stad.

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Locatie voor bijzondere aangelegenheden, zoals huwelijken en inburgering.
Toekomstperspectief	Mogelijk neemt de gemeente een deel van de kantoorruimte in gebruik voor werken en vergaderen in de stad.
Duurzaamheidsambities	Geen duurzaamheidsambities wegens de risico's voor aantasting van de monumentale waarden
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Er is geen bestemmingsplanwijziging nodig voor het beoogde gebruik. Dit is alleen nodig als er een horecavoorziening in komt.

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Hoog monumentaal exterieur en interieur.
- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.

AANDACHTSPUNTEN

- Complexe opgave om te verduurzamen, vanwege het monumentale interieur.

KANSEN

- Herinrichting van het Kerkplein, depot voor een museum, ontvangst- en ontmoetingsplaats, kantoorruimte.
- Zou veel meer gebruikt kunnen worden voor heel veel verschillende (culturele) activiteiten).

ZORGEN

- Leegstand van de kapel.
- Leegstand van het Statenlogement.
- Opsplitsing en verduurzaming.

22

MARIAKAPEL

Gebouw

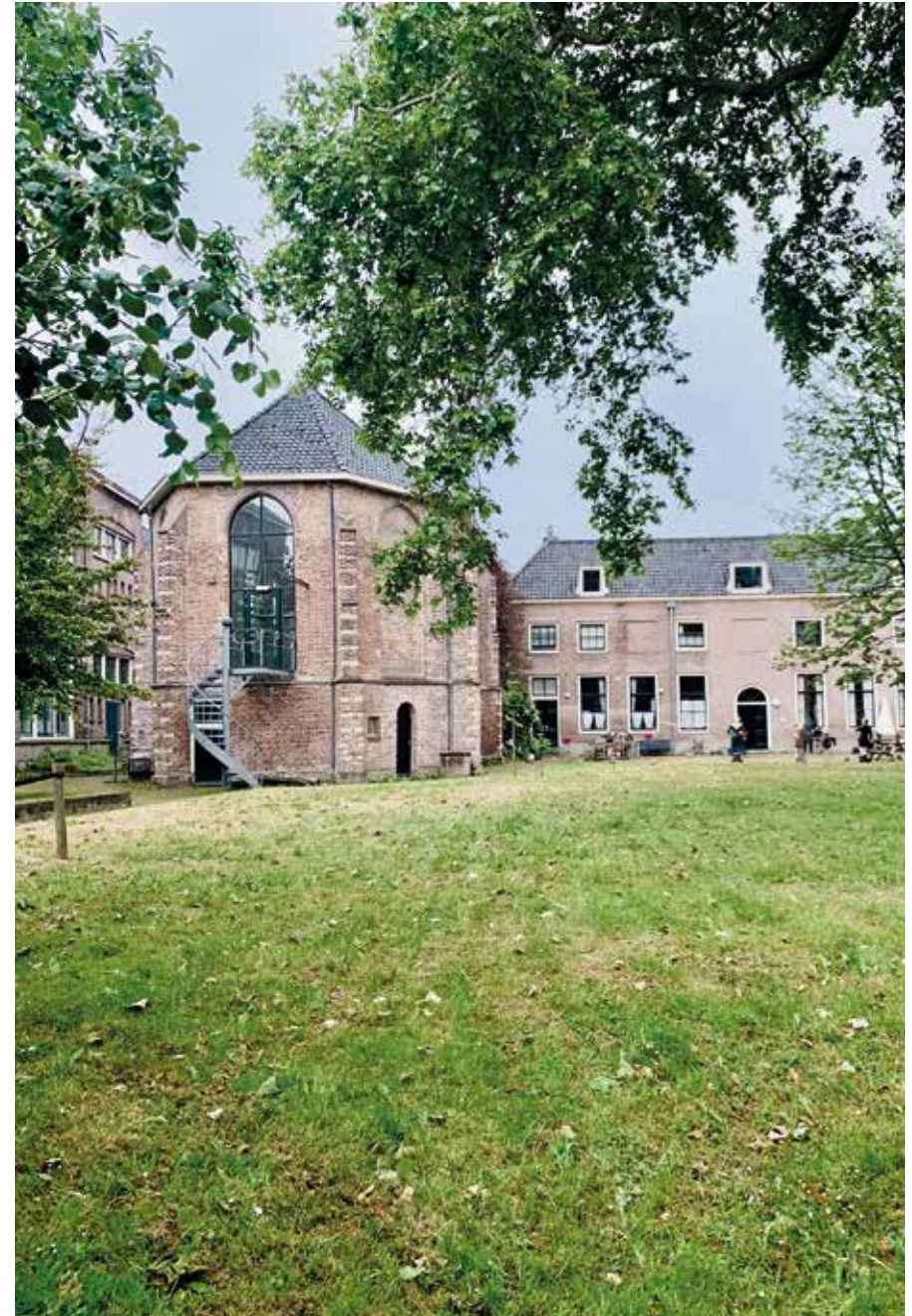
Adres	Korte Achterstraat 2a, 1621 GA Hoorn
Hoofddatering	1506
Monumentenstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	22470
Bestemmingsplan	Enkelbestemming (maatschappelijk, horeca categorie 1.1 en horeca-hotel), dubbelbestemming (beschermd stadsgezicht, waarde archeologie & bouwhistorie).
Architect	Onbekend
Denominatie	Tertiarissenklooster is gesticht in 1408 en was aangesloten bij het kapittel van Utrecht, zuster van de derde orde van Fransiscus.
Eigenaar	Intermaris
Bouwkundige staat	Matig, er is sinds de verbouwing van de jaren '90 alleen regulier onderhoud gepleegd. Er is sprake van scheurvorming in de voorgevel en lekkage bij vensters.

Gebruik

Hoofdfunctie	Cultureel centrum met een tentoonstellingsruimte voor hedendaagse beeldende kunst.
Religieus gebruik	n.v.t.
Verhuur	Stichting Hotel Mariakapel wil vanaf 2020 meer inkomsten genereren uit de verhuur van de ruimte.
Nevenactiviteiten	Koor en filmclub.

Gemeenschap

Leden/kerkgangers	n.v.t.
Vrijwilligers	Bestuursleden (4), betaalde medewerkers (3), vrijwilligers (6)

Bruikbaarheid

Zaal m2/zitplaatsen	Oppervlakte kapel: 9 x 28 m.
Banken/stoelen	n.v.t.
Nevenruimten	Kantoorruimte op de vide, filmzaal in de kelder.
Voorzieningen	Sanitair, atelier met gelegenheid tot slapen maar zonder keuken in naastgelegen pand voor artist in residence.

Omgeving

Groen	De kapel ligt in de Weeshuistuin, een voormalige kloostertuin in het centrum van de stad.
Kerkhof	Nee
Parkeren	Parkeren in de binnenstad.
Ensemble	In architectonisch en cultuurhistorisch opzicht is er sprake van een ensemble met de weeshuistuin, de restanten van de Catharinakapel en de gebouwen van het voormalige weeshuis. De huidige functies vormen eveneens een ensemble; er zijn ateliers, een appartement voor artist in residence en het talententheater in de naastgelegen panden.

Kenmerken

Gebouwd als kapel	Ja
In gebruik als kapel	Nee
Religieuze waarde	Ja
Herkenbaar als kapel	Ja
Beeldbepalend	Ja
Interieurwaarden	Ja
Orgel	Nee

Bijzonderheden

Maatschappelijke rol	Hotel Maria Kapel heeft een maatschappelijke rol als artist in residence en tentoonstellingsruimte.
Toekomstperspectief	Hotel Maria Kapel wil de ruimte blijven huren. Intermaris vraagt zich af of het rendabel is om monumenten op deze wijze te verhuren, de inkomsten zijn onvoldoende om grote verbouwwerkzaamheden mee te bekostigen.
Duurzaamheidsambities	Er zijn geen duurzaamheidsambities bij Intermaris.
Gewenste bestemmingsplan wijziging?	Nee

CONCLUSIE

STERKE PUNTEN

- Centrale ligging in het centrum van Hoorn.
- Gevestigde organisatie in culturele sector, ook landelijk.
- Indeling kapel biedt voldoende mogelijkheden voor culturele functie.

AANDACHTSPUNT

- Achterstallig onderhoud.
- Openstelling is afhankelijk van vrijwilligers.

KANSEN

- Ligging in het centrum van Hoorn is goed voor een maatschappelijke/culturele functie.
- De ruimtes in de kapel bieden mogelijkheden voor verhuur en nevenactiviteiten.
- Hotel Maria Kapel is een levendige stichting die makkelijk vrijwilligers aan zich bindt.
- Meer activiteiten voor omwonenden.
- Het verhaal vertellen van de beide kloosterkapellen en de nog aanwezige fundering van de voormalige kapel openstellen voor bezoek?

ZORGEN

- Intermaris maakt zich zorgen of de inkomsten voldoende zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden die noodzakelijk zijn.

Bijlage (1)

Wat doen we al?

Onderstaande acties rondom de thema's die in de gesprekken met kerken naar voren kwamen, worden in de gemeente Hoorn al uitgevoerd.

INTERDISCIPLINAIRE BENADERING

Binnen de gemeente worden geregeld plannen vanuit de samenleving multidisciplinair behandeld. Binnen dit multidisciplinaire overleg kunnen ook zaken rondom religieus erfgoed ingebracht worden, zodat alle teams in een vroeg stadium op de hoogte zijn van ontwikkelingen en de lijnen kort blijven tussen de betrokken afdelingen. Dit gebeurt momenteel in het HIP en zal ook bij de opvolger van het HIP blijven gebeuren.

COMMUNICATIE

De gemeente blijft Open Monumentendag ondersteunen en coördineren en stimuleert deelname van de kerken, zodat de meeste kerken hun deuren openen en rondleidingen verzorgen voor belangstellenden.

Kerken worden betekenisvol wanneer omwonenden betrokken zijn bij de kerk en kennis opdoen van de lokale geschiedenis. Er zijn steeds meer mensen betrokken bij kerken vanuit een interesse in erfgoed. Kerken zijn niet alleen meer een zaak van religie, maar ook van geschiedenis, identiteit en erfgoed. Door de deuren voor elkaar open te zetten, ontstaat er meer wederzijds begrip. Dit geeft kerken meer betekenis en biedt kansen voor de toekomst.

De gemeente Hoorn juicht initiatieven toe op het gebied van communicatie en educatie, zodat jong en oud gelegenheid krijgen te leren over de rijke geschiedenis van het religieus erfgoed. Het publiek toegankelijk houden van zoveel mogelijk kerken draagt bij aan de bekendheid en het draagvlak onder de bevolking. Ook komen de verhalen van de kerken prominent naar voren bij het Verhaal van Hoorn, dat belangrijk is voor de city marketing.

De Dorpskerk van Zwaag.

Bijlage (2)

Wat zouden we nog kunnen doen?

Op dit moment is er niet voor gekozen om onderstaande acties uit te voeren omdat er in dit stadium nog geen behoefte is aan verdere uitwerking hiervan of vanwege onvoldoende capaciteit en/of financiële middelen.

DE KERK ALS PLEK VAN SAMENKOMST

Het opstellen van een analyse van de sociaal-maatschappelijke structuren die direct gerelateerd zijn aan kerken om zo de sociale structuren rondom kerken in kaart te brengen.

NETWERK

Uitbreiding van het Platform Religieus Erfgoed tot een breder platform voor alle religieuze gebouwen, dus ook die niet als monument zijn beschermd. Wellicht kunnen de gebruikers van de niet-beschermd religieuze gebouwen op één of andere manier een rol spelen bij het toekomstig gebruik van de beschermde kerkgebouwen.

Een andere mogelijkheid is dat het Platform Religieus Erfgoed verder professionaliseert. Dan krijgt het Platform een duidelijke opdracht, verantwoordelijkheid, programma en ook slagkracht om te acteren op ontwikkelingen die op stapel staan: voor monumentale en niet-monumentale kerken. Zo kan het Platform bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten organiseren en uitwisseling van kennis en ervaring stimuleren.

NEVENACTIVITEITEN, DUBBELFUNCTIES EN HERBESTEMMING

De gemeente creëert een mogelijkheid voor het verlenen van incidentele subsidie aan monumentale kerken. Deze subsidie is gebonden aan verbeterde toegankelijkheid en multifunctionaliteit. Uit het onderzoek ten behoeve van de kerkvisie blijkt dat multifunctioneel gebruik en openbaarheid echt een pré is. Middels extra budget kunnen de bestaande erfgoed subsidieregelingen hiervoor worden gebruikt.

VERDUURZAMING

Financiering: de gemeente past haar bestaande subsidieregelingen voor verduurzaming aan op verduurzaming van kerken.

COMMUNICATIE EN ONDERWIJS

Brochure/boekje/website: de gemeente gaat het verhaal van de kerken van Hoorn op een publieksvriendelijke manier bundelen op basis van de kerkenpaspoorten, aangevuld met informatie van de afdeling erfgoed en van de kerken zelf.

Onderwijs: Hoorn zet in op het samenstellen van informatie over religieus erfgoed voor scholen in het primair- en voortgezet onderwijs.

Gesprek met de stad: Hoorn organiseert een symposium over de betekenis van de kerken voor de stad in alle opzichten, in aansluiting op de acties die de gemeente al uitvoert in het kader van de subsidie beleefbaar erfgoed.

Interieur Noorderkerk

Bronnen & colofon

BRONNEN

- Mirjam Blott, 'Agenda Toekomst Religieus Erfgoed', *Vitruvius*, nr 31, april 2015
- Gemeente Hoorn, Erfgoedvisie: *Hoorn – erfgoed als fundament visie op erfgoed 2017-2025*, 2017
- Erwin Roebroeks, Geurt Grosfeld en Marisje Kruizinga, *Hoorn, haven voor creativiteit. Uitgangspunten van cultuurbeleid 2012-2020*, Hoorn 2012
- <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/43/meer-dan-de-helpt-nederlanders-niet-religieus>
- <https://hoorn.begroting-2020.nl/p2008/kunst-en-cultuur>
- https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Projecten/Economisch_Herstel_en_Duurzaamheidsfonds
- https://www.noord-holland.nl/Loket/Producten_en_Diensten/Producten_op_alfabet/H/Herbestemming_restauratie_en_verduurzaming_monumenten_Noord_Holland_subsidie
- <https://www.toekomstreligieuserfgoed.nl/>

COLOFON

Hoorn, Januari 2022. Deze publicatie is een uitgave van Gemeente Hoorn, in samenwerking met MOOI Noord-Holland

Gemeente Hoorn	Frans van Barneveld (wijkcoördinator), Bernice Bex (Erfgoed), Gerhard Bos (stedenbouw), Eva de Bruijne (Erfgoed), J. Bulteel (trainee city marketing), Gerdien de Galan (cultuur), Therese Klaver (economische zaken), Henri Koldewijn (RO), Geert Koolen (economische zaken), Pieter Meijers (Erfgoed), Martin Schutrups (communicatie), Jos van Putten (economie en toerisme).
MOOI Noord-Holland	Dorine van Hoogstraten, Aniek de Jong, Reinier Mees, Marrit van Zandbergen.
Eindredactie	Dorine van Hoogstraten
Vormgeving	Tabea Piske
Met dank aan	Kerkeigenaren en andere betrokken partijen

Een tijdelijk zwembad als kunstproject in de Mariakapel.

GEMEENTE
HOORN

